

URTX

FORMES DOCUMENTALS DE LA TOPONÍMIA
MENOR DE TÀRREGA

Miquel Aguilar Montero

FORMES DOCUMENTALS DE LA TOPONÍMIA MENOR DE TÀRREGA

Abstract

En el present article es recullen les formes documentals de topònims menors del municipi de Tàrrega incloses en una vintena de documents d'entre el començament del segle XV i l'acabament del XX. Al llarg d'aquests cinc-cents anys, la forma gràfica d'alguns d'aquests topònims (i, consegüentment, probablement també l'oral) ha variat considerablement, mentre que en altres casos la denominació del topònim s'ha mantingut gairebé intacta. Es recullen també algunes formes documentals de toponímia antiga per a les quals no s'ha trobat cap equivalent actual, per la qual cosa podrien considerar-se topònims extingits. A tall d'introducció, l'article compta amb una repassada a l'entorn de les interpretacions que diversos lingüistes i folkloristes han donat al nom de la ciutat de Tàrrega.

This article gathers the documentary forms of the minor toponyms in the municipality of Tàrrega included in some twenty documents dating from the early 15th century to the end of the 20th. Over these five hundred years, the graphic form of some of these toponyms (and, consequently, probably also the oral form) have varied considerably, while in other cases, the denomination of the toponym has hardly changed. There are also some documentary forms of old toponymy for which no modern equivalent has been found, so that they can be considered extinct toponyms. By way of introduction, the article reviews the interpretations that various linguists and folklorists have given to the name of the town of Tàrrega.

Paraules clau

Toponímia (menor), etimologia, formes documentals, segles XV-XX, Tàrrega (municipi), Arxiu Històric Comarcal de Tàrrega.

La toponímia no és una ciència exacta, no sempre admet una única i rigorosament veritadera possibilitat, no pretén establir una llei estricta a l'entorn del seu objecte d'estudi. La toponímia, l'estudi dels *noms de lloc*, sovint es basa en la contrastació de possibilitats i en la confrontació de versions diverses. La recerca de l'origen d'un topònim, fins i tot aquell que d'entrada sembla evident, pot arribar a acumular opinions molt diverses i quasi contraposades, tot i que els raonaments amb més fonament acaben triant l'opció més convincent.

El topònim TÀRREGA, la capital de l'Urgell, no ha estat una excepció en aquesta recerca àmplia i heterogènia d'ètims possibles. Erudits de gran rellevància en l'àmbit filològic, estudiosos de la llengua i de la història, aficionats a la toponímia i savis locals, tots ells amb un esforç digne de reconeixement, han tret conclusions a l'entorn de TÀRREGA i del seu possible origen lingüístic. Les propostes han estat molt diverses, algunes s'assimilen i d'altres discrepen, però allò més cert és que totes aporten un raonament més o menys versemblant a l'estudi etimològic.

Les teories següents a l'entorn de l'origen etimològic de TÀRREGA pretenen recollir opinions d'àmbits molt diversos, així com raonaments que mostren part del ventall d'idees aportades fins ara en l'intent d'esbrinar quin és el significat i d'on prové TÀRREGA.

Una de les teories amb què comptem és difosa per Enric Moreu-Rey¹ i Ramon Amigó.² Segons aquesta opinió, TÀRREGA provindria del preindoeuropeu mitjançant l'arrel *tar-*, que significa 'roca' i que és comuna a TARRAGONA, TARGASSONA, VALLTARGA i TARASCÓ, entre d'altres. Pel que fa al significat 'roca' i segons Moreu-Rey, una altra arrel preindoeuropea possible és *taba-*, que ha donat lloc a topònims com TABARCA o TABASCAN. El que sembla evident en ambdós estudiosos, però, és que TÀRREGA forma un grup etimològic clar amb aquells altres topònims que contenen l'arrel *tar-*.

Una altra possibilitat etimològica que recorre al substrat lingüístic anterior a la romanització del territori, possiblement a l'indoeuropeu o a l'ibèric, és la teoria de Pere Balaña,³ que apunta com a ètim de TÀRREGA la forma *Tarraga*. Aquest possible origen també relaciona els topònims TÀRREGA i TARRAGONA de forma similar a l'opinió anterior.

Pere Balaña, però, també considera probable la teoria de la forma àrab (*at-*)*tàriga* com a ètim de TÀRREGA. Aquesta nova possibilitat compta amb un significat conegut, a diferència de l'anterior, que és 'la cruïlla de camins'. Amb aquesta teoria coincideix el també estudiós Manuel Bofarull,⁴ que fa referència a l'origen del topònim TÀRREGA com a evolució de l'arabisme *at-tàriga*: 'la cruïlla'. Bofarull, però, també coincideix en el fet que

¹ E. MOREU-REY, *Els nostres noms de lloc*, Palma de Mallorca, Moll, 1999.

² R. AMIGÓ, *Introducció a la recerca de toponímia i antroponímia*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999, col·l. «Biblioteca Serra d'Or», núm. 222, p. 88.

³ P. BALANÀ, *Els noms de lloc de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1989, col·l. «Població i territori», núm. 5, p. 241.

⁴ M. BOFARULL, *Origen dels noms geogràfics de Catalunya*, Barcelona, Millà, 1991, col·l. «Biblioteca Vell i Nou», núm. 30, p. 245.

TÀRREGA, TARRAGONA i topònims amb formes similars tenen un origen comú.

Lluny d'aquestes possibilitats més o menys properes entre si, amb la divergència entre l'indoeuropeu i l'àrab, es pot trobar l'opinió parcialment contrària de Jordi Elías.⁵ Segons aquest, el topònim TÀRREGA no té cap relació amb TARRAGONA, amb l'ètim *Anobis* (l'origen del topònim AGRAMUNT) o amb la possibilitat celta *A-t'an-agria* (que significa 'lloc sense muntanyes'). La teoria de Jordi Elías explica que la ciutat de Tàrrega encara no tenia un nucli urbà quan va ser conquerida pels àrabs, ja que era tan sols un recinte emmurallat a l'entorn del castell. L'origen de TÀRREGA, doncs, podria trobar-se en la forma àrab *Tarraha*, que precisament significa 'castell'. Com a demostració documental de la seva teoria, Elías fa constar que existeix un manuscrit de l'any 975 en què apareix el topònim *Taracha*, una evolució de l'arabisme.

L'eminent filòleg Joan Coromines⁶ estableix l'origen del topònim TÀRREGA en la forma ibèrica *Tàrraka*, comparable a TARRAGONA, l'origen etimològic de la qual seria *Tarr ko*. Segons Coromines, aquesta forma ha estat documentada per Hübner i Schuchardt en inscripcions ibèriques, a més de comptar amb un bon nombre de referències en documents medievals. Així, Coromines estableix una evolució en la forma del topònim, segons les fonts documentals datades, de la manera següent: *Tarrega* (1056 i 1064), *Tàrrere* (1079), *Tarrega* (1080) i *Tàrraga* (1090), a partir del 1090, es troben set casos de *Tàrraga* i vint-i-un més de *Tàrrere*.

Joan Coromines⁷ també dóna a conèixer les opinions dels estudiosos Krüger, Alcover i Moll. Segons la teoria comuna dels tres lingüistes, TÀRREGA tindria el seu origen en la forma *Traiga*, que significa 'anella del jou' i correspon a una evolució del llatí *Transica*.

Finalment i a tall d'anècdota, el folklorista Joan Amades, en el llibre *Heràldica i toponímia: Orígens populars de Catalunya*, explica que els habitants de Tàrrega provenen dels gats i que TÀRREGA significa precisament 'terra de gats'. Segons Amades, textualment, «la càustica popular creu veure una fesomia felina en els veïns d'aquesta població».⁸

Estructura de les citacions

La presentació de les entrades consta de quatre parts bàsiques: la primera part de l'entrada és el topònim en qüestió, la segona part correspon a les formes documentals trobades en referència al topònim i ordenades cronològicament (s'hi trobaran les formes documentals que han perdurat al llarg de la història, tenint en compte que són les més antigues amb vigència fins a una posterior modificació, les formes documentals van seguides de l'any de publicació, de la font documental de la qual s'han extret i de la pàgina on apareixen en el document de consulta en qüestió, tret dels pergamins), i les parts tercera i quarta són un complement d'etimologia, comentaris i topònims relacionats amb el de l'entrada.

Relació de fonts documentals

- [1401] **PER/1**: procuració, 20 de desembre de 1401 (pergamí).
- [1402] **PER/2**: llució de censal, 9 d'octubre de 1402 (pergamí).
- [1418] **PER/3**: àpoca, 5 de març de 1418 (pergamí).
- [1446] **PER/4**: acte de fitació de límits, 16 de maig de 1446 (pergamí).
- [1501] **EST/1**: *Cartes de S^{tas} Creus y Estimes*.
- [1501] **EST/2**: *Llibre del-Corter de Falquo y alguns censos de St Anton*.
- [1501] **EST/3**: *Llibre d'estimes*.
- [1664-1696] **TALL**: tall de la sèquia.
- [1704] **EST/4**: *Estimes/ Estimas*.
- [1728] **R1728**: *Recanació de l'any 1728 del terme de Tàrrega i els horts de la vila*.
- [1821] **APEO**: *Apeo y relación general de las fincas, casas y tierras de Tarrega. Año 1821*.
- [XIX] **OBS**: *Observaciones*.
- [XIX] **PEREZ**: *Classificassion de las clases de que consta el Patrimonio del D. Mariano Perez...*
- [XIX] **RMJ1**: *D. Ron Ma de Jover*.
- [1850] **RMJ2**: *Sertificacion de D. Ramon Ma de Jové de las fincas Reclamadas para las midiciones...*
- [1850] **VID1**: *Sertificacio de Thomas Pera Ysidro Colomines Peritos, de las fincas de Ramon Vidal...*
- [1890] **VID2**: *Las pesas de Terra del Señor Ramon Vidal y Bernió...*
- [XIX] **VID3**: *Nota de las Pesas de Dⁿ Ramon Vidal*.

⁵ J. ELÍAS, *Tàrrega o Tarraha segons els àrabs*, Barcelona, CIRC, 1968, col·l. «Pobles, viles i ciutats», núm. 4, p. 9.

⁶ J. COROMINES, *Onomasticon Cataloniae*, vol. VII, Barcelona, Curial, 1997, p. 240-243.

⁷ JOAN COROMINES, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, vol. VIII, Barcelona, Curial, 1988, p. 320-322.

⁸ JOAN AMADES, *Heràldica i toponímia: Orígens populars de Catalunya*, Barcelona, Associació Cultural Joan Amades i El Mèdol, 2002, col·l. «Biblioteca de tradicions populars», núm. 18, p. 102-103.

[1997] HGT: *Història gràfica de Tàrraga: El segle de la modernització (1890-1997)*. Tàrraga: Ajuntament de Tàrraga, 1997.

A

ABELARD DE MONTALBA, PARTIDA DE L'

Lo abelard de muntalp (1501), EST/2, p. 6.

Etimologia d'ABELARD: de l'hebreu *Abel* ('efimer', 'fill') i la terminació d'origen germànic *-hard* ('fort').

Etimologia de MONTALBA: del llatí *mons, montis* ('muntanya') i del també llatí *albus, alba, album* ('blanc').

ABEURADOR (VELL), PARTIDA DE L'

Lo abeurador (1501), EST/2, p. 102.

Lo abeurador vell (1501), EST/2, p. 166v.

Lo abeurador veyll (1501), EST/2, p. 166v.

ABEURADOR, BASSA DE L'

Etimologia d'ABEURADOR: del llatí *bibere* ('beure').

Etimologia de VELL: del llatí vulgar *vetulus, vetula, vetulum*, diminutiu del llatí *vetus, veteris* ('vell').

En la *Història de Tàrraga*, de l'erudit Josep Maria Segarra i Malla, es pot trobar una referència a la font de l'abeurador que servia per abeurar els animals, per rentar la roba i per a d'altres usos propis de l'aigua no potable. Segons l'historiador, aquesta font se situava a prop d'un carrer que rebia el mateix nom i que, actualment, s'anomena carrer de les Piques. L'aigua d'aquesta font procedia de la partida de les Astes de Sant Macari i la bassa deu d'ésser una construcció artificial a l'entorn de la dita font per tal d'aprofitar-ne millor l'aigua.

AGRAMUNT, CAMÍ D'

Camj de-agramun (1501), EST/1, p. 6.

Era de Agramun (1501), EST/1, p. 31v.

Camj de agramunt (1501), EST/3, p. 21.

AGRAMUNT, ERA D'

Etimologia: del llatí *acrem montem* ('turó escarpat, aspre').

Lluís Pons, en l'obra *Notícia d'Agramunt*, fa constatar que el nom de la vila apareix en la documentació històrica com a *Acrimontis* i *Agremont*, respectivament en llatí i català. Aquesta darrera denominació va crear una versió popular del topònim segons la qual el nom original de la vila era Pom d'Or, però arran d'uns incidents que conta la llegenda de la Roca Delfina, el senyor de la vila va ordenar que en endavant s'anomenés Agremont, ja que el record en seria agre i negatiu.

AIGUA, SÈQUIA DE L'

La sèquia de l'aigua (1501), EST/1, p. 121v.

Etimologia: del llatí *aqua* ('aigua').

Sèquia situada, segons les fonts documentals consultades, a la partida del Callet.

AIGUADERS, PARTIDA DELS

P<arti>da los aigua<de>rs (1501), EST/1, p. 36v.

Los aguayrs (1501), EST/2, p. 144v.

Los aguayts (1501), EST/2, p. 160v.

Etimologia: del llatí *aqua* ('aigua').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La denominació de la partida està relacionada amb el carrer de la ciutat que rep una variant del mateix nom: Agoders. Aquest carrer, que ja existia en l'època i era un dels més habitats pels terratinents de la vila, va cedir la seva cabdal importància de via principal al carrer del Carme, segons comenta Xavier García en la seva obra *Biografies de carrers*.

AIGUADOLÇ DE SANT ELOI, BASSA DE L'

A-la bassa de-la ayguadolç de-sent-aloj (1501), EST/2, p. 24.

Etimologia d'AIGUADOLÇ: del llatí *aqua* ('aigua') i del llatí *dulcis* ('dolç').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ELOI: d'*Eloy*, forma francesa d'*Eligius*.

ÀLBERS, PARADA DELS

Parada dels Albers (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí tardà *albarus* ('arbres blancs'). Aquest mateix nom el rep una plaça situada entre els carrers del Carme i de Sant Joan, al centre històric de la ciutat.

ALCATERA, PARTIDA DE L'

L-alcatere (1501), EST/1, p. 159.

Alcatere (1501), EST/2, p. 4v.

ALCATERA, CARRERÓ DE L'

Etimologia: desconeguda.

ALTET, PARTIDA DEL CAMÍ D'

Camj de altet (1501), EST/1, p. 11.

Cami de Alsesy (1704), EST/4, n. 432-478.

Cami de Alses (1704), EST/4, n. 479-500.

Partida del camí de Altet (1728), R1728, p. 197v.

ALTET, CAMÍ D'

Etimologia: del llatí *altus, alta, altum*.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La vila d'Altet comprèn l'antic terme de Lluçà i les restes de l'antic castell de l'Ofegat. A finals del segle xv, el terme fou comprat per la baronessa

Soldevila i es transformà en baronia, però la seva descendent el vengué amb tot el que contenia a la vila de Tàrraga.

ALZINA GROSSA, PARTIDA DE L'

La alzina grossa (1501), EST/2, p. 89v.

ALZINA GROSSA, CAMÍ DE L'

Etimologia d'ALZINA: del llatí tardà *ilicina*, femení de l'adjectiu *ilicinus*.

Etimologia de Grossa: del llatí *grossus* ('gras', 'gruixut').

ANALLADA, COLL DE L'

Col de-la anallada (1446), PER/4, s. p.

Etimologia: desconeguda.

ANGLESOLA, SEQUIA D'

La-siquia [...] anglesola (1501), EST/2, p. 47v.

Etimologia: del llatí *eclesiola* ('esglesieta, església petita').

ARGELAGUERS, PARTIDA DELS

Camj dels argilages (1501), EST/1, p. 2.

Los argilages (1501), EST/1, p. 83.

De-argeles (1501), EST/3, p. 18.

Argelagues (1704), EST/4, n. 737-791.

Argelaguers (1728), R1728, p. 146v.

Partida dels Argelaguers (1728),

R1728, p. 183v.

Partida dels Argelaguers (1728),

R1728, p. 326v.

ARGELAGUERS, CAMÍ DELS

Etimologia: arabització de l'ibèric o preromà pirinenc *aielaga* ('argelaga, argelac').

Josep Maria Segarra i Malla anomena aquesta partida *les Argelagues*, segons la forma de principis del segle XVIII, sense que s'especifiqui el motiu enlloc de la seva obra. La diferència entre ambdues denominacions rau en el significat dels termes *argelaguer* o *argelagar* i *argelaga*; mentre que aquest darrer és un arbust evidentment present en el paisatge de la dita partida, els dos primers mots són les mates de l'argelaga (dit d'una altra manera, el conjunt de les *argelagues* és un *argelaguer* o *argelagar*).

ASTES DE SANT MACARI, PARTIDA DE LES

P<arti>da de-sent maquari (1501), EST/1, p. 5.

Les ases de-sent maquarj (1501), EST/1, p. 10v.

Apes de-sens macay (1501), EST/1, p. 12v.

Apes de-sent maquay (1501), EST/1, p. 20v.

A-sens macarj (1501), EST/1, p. 179v.

Sent Maquarij (1501), EST/3, p. 179v.

Partida de les Hastes (1728), R1728, p. 2v.

Partida de les astes (1728), R1728, p. 322.

Astas (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO, full annex.

Etimologia d'ASTES: del llatí *hasta* ('perxa o pal de llança, de bandera i altres objectes amb un paper comparable').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de MACARI: del grec makhaera ('es-pasa', 'el qui duu l'espasa') o potser makarios ('que ha abastat la felicitat, difunt').

Seguint el curs de la riba nord del riu Ondara, en una zona tradicionalment d'horta que actualment es troba en procés d'urbanització, el nom d'Astes de Sant Macari encara resta materialitzat en un llarg i estret carrer.

B

BADALUC(S), EL

Camj del badaluc (1501), EST/1, p. 8v.

Lo badalius (1501), EST/1, p. 79v.

Lo badalucs (1501), EST/3, p. 111v.

BADALUC, CAMÍ DEL

BADALUC, SEQUIA DEL

BADALUCS, COLL DEL

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

BALAGUER, CAMÍ DE

Camj de-balager (1501), EST/1, p. 3.

Camj de ballaguer (1501), EST/3, p. 15.

Cami de Balagu (1728), R1728, p. 1v.

Cami de Balaguer (1728), R1728, p. 6.

Cami de Balage (1728), R1728, p. 6v.

Cami de Balague (s. XIX), PEREZ

dins d'APEO, full annex.

Etimologia: podria provenir del substrat celta, però no se'n coneix amb certesa l'ètim.

BALÇ, PARTIDA DEL

Lo camj del balz (1501), EST/1, p. 188.

Lo bals (1501), EST/2, p. 13.

BALÇ, CAMÍ DEL

Etimologia: del llatí *balteum* ('cinturó', 'cinyell'). BALÇ significa 'cingle' o 'precipici'.

BASSA (DE LA FONT), PARTIDA DE LA

Basa de-la font (1501), EST/1, p. 159.

Basa (1501), EST/3, p. 128.

Partida de la Bassa (1728), R1728, p. 2v.

Partida de la Baça (1728), R1728, p. 311.

Etimologia de BASSA: del protohispanic i probablement preindoeuropeu *bassa* o *barsa* ('clota poc fonda en el sòl on es recullen aigües de pluja o de regatge').

Etimologia de FONT: del llatí *fons, fontis*.

BASSA DE PERCAMPS, SÈQUIA DE LA

La siquia de-la bassa de-percampis (1501), EST/1, p. 181v.

Etimologia de BASSA: del protohispanic i probablement preindoeuropeu *bassa* o *barsa* ('clota poc fonda en el sòl on es recullen aigües de pluja o de regatge').

Etimologia de PERCAMPS: del llatí *parare agros* o bé *parare campos* ('llaurar els camps, femarlos, entrecavar i regar').

BASSA DE SANT ELOI, PARTIDA DE LA

La-basa de-sent-aloj (1501), EST/2, p. 152v.

Etimologia de BASSA: del protohispanic i probablement preindoeuropeu *bassa* o *barsa* ('clota poc fonda en el sòl on es recullen aigües de pluja o de regatge').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ELOI: d'*Eloy*, forma francesa d'*Eligius*.

Topònim situat dins dels límits de la serra de Sant Eloi, o potser a les rodalies.

BASSADOLÇ (DEL CAMÍ DE VERDÚ), PARTIDA DE LA

La basa dols del-camj de-verdu (1501), EST/1, p. 73.

Basa dols (1501), EST/3, p. 15v.

La basa dols del camj de-berdu (1501), EST/3, p. 70.

Partida de la Bassa Dols (1728), R1728, p. 102.

Partida de la Balça dols (1728), R1728, p. 318.

Etimologia de BASSADOLÇ: del protohispanic i probablement preindoeuropeu *bassa* o *barsa* ('clota poc fonda en el sòl on es recullen aigües de pluja o de regatge') i del llatí *dulcis* ('dolç').

Etimologia de CAMÍ: del llatí vulgar d'origen cèltic *camminus*.

Etimologia de VERDÚ: probablement del cèltic *Virodunum*, en què l'element *dunum* significa 'fortalesa'.

Tot i que les fonts documentals separen ambdues parts del topònim, *bassa* i *dolç*, en l'actual nomenclàtor oficial de Catalunya consten unides en un únic mot. En la *Història de Tàrraga*, Josep Maria Segarra i Malla explica que els habitants de Tàrraga se servien de l'aigua d'un torrent proper a la vila, tant per beure com per cuinar, però que sovint aquesta aigua es feia inservible. És per aquest motiu que s'iniciaren una sèrie d'obres per construir petits embassaments, un dels quals fou la bassa d'aigua dolça del camí de Verdú. Segons l'historiador, l'any 1440 es convocà un consell en què es decidí revestir la bassa per assegurar-ne el bon funcionament.

BASSADOLÇ DE SANT ELOI, PARTIDA DE LA

La-bassa dols de-sens aloj (1501), EST/2, p. 84v.

Etimologia de BASSADOLÇ: del protohispanic i probablement preindoeuropeu *bassa* o *barsa* ('clota poc fonda en el sòl on es recullen aigües de pluja o de regatge') i del llatí *dulcis* ('dolç').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ELOI: d'*Eloy*, forma francesa d'*Eligius*. Vegeu l'explicació a l'entrada anterior, en aquesta ocasió aplicable a la serra de Sant Eloi.

BELLPUIG, CAMÍ VELL DE

Bellpuig (1446), PER/4, s. p.

Camj Veyll-de Belpuig (1501), EST/1, p. 138v.

Etimologia: del llatí *bellus, bella, bellum* ('formós', 'bonic') i del també llatí *podium*, mot que prové del grec *podion* ('peatge elevat'), provinent del diminutiu *ponz, podoz* ('peu').

BO(C/G)ARRELLA, PARADA DE LA

La-bogarrella (1501), EST/1, p. 149v.

La bocarrella (1501), EST/1, p. 202.

Etimologia: podria derivar del verb català *bogar* ('femar, adobar un terreny'), tot i que l'etimologia del mot és incerta.

Josep Maria Segarra i Malla, en la seva *Història de Tàrraga*, explica que les primeres «noves sèquies» del terme de Tàrraga, segons un document de l'any 1444, són un total de set, entre elles la de la Bocarella. En les fonts documentals consultades no ha aparegut aquesta sèquia, sinó un topònim molt similar però de grafia irregular. Sota la tipologia de parada, en lloc de sèquia, apareix l'any 1501 el topònim BOGARRELLA o BOCARRELLA, de ben segur atribuïble a l'existència de la citada sèquia.

BOGADORS, VINYA DE

La vinya de bogados (1501), EST/2, p. 48v.

Etimologia: podria derivar del verb català *bogar* ('femar, adobar un terreny').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

BOSC DEL CAL(V/B)ET, PARTIDA DEL

Partida del Bosch del Calvet (1728), R1728, p. 216.

Bosch del Calbet (1728), R1728, p. 216v.

Etimologia de Bosc: podria provenir del prellatí i potser del preindoeuropeu, però no se'n coneix amb certesa l'ètim.

Etimologia de CAL(V/B)ET: del llatí *calvus, calva, calvum*, que com a cognom pot referir-se a la persona que no té cabells.

BOSCARRÓ (DE LA MENARGUES), PARTIDA DEL

Lo boscaro de-na menarges (1501), EST/2, p. 5v.

Partida del Buscarró (1821), APEO, p. 11v.

Partida del Boscarró (1821), APEO, p. 16.

Etimologia de BOSCARRÓ: podria provenir del prellatí i potser del preindoeuropeu, però no se'n coneix amb certesa l'ètim. Diminutiu de *bosc*.

Etimologia de MENARGUES: del llatí *marianicas*, derivat del nom *Marius*.

Partida inclosa a l'antic terme del Mor, segons les fonts documentals consultades. Segarra i Malla cita en la *Història de Tàrraga* un topònim anomenat Buscarró, també dins dels límits del Mor, que era una de les partides que componien el terme, a més de la serra de Sant Eloi, la Sorteta, el mas d'en Colom, la Canaleta i d'altres de menors que ni tan sols esmenta.

BOTERELA, SÈQUIA DE LA

Siquia de-la boterela (1501), EST/1, p. 39v.

Etimologia: possible variant de *botera* ('resclosa', 'saltant d'una resclosa', 'avinguda d'un torrent d'aigua').

BOTGOSA, TOSSAL DE LA

Tosal [...] de-la botgosa (1446), PER/4, s. p.

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

BRIDA, HORT DE LA

Ort de la brida (1501), EST/1, p. 6.

Etimologia: probablement de l'indoeuropeu oriental *bruzda* ('fre de cavall'), tot i que l'etimologia d'aquest terme (també atribuït a les llengües germàniques) és molt incerta.

BROCAL, CAMÍ DEL

Lo camj del brocal (1501), EST/3, p. 158.

Etimologia: del llatí *baucalis* ('bucal'), alterat pel també llatí *broccus*, *brocca* ('punta de branca' o bé 'canonet per on s'aboca un líquid'). BROCAL podria significar 'mena de garrafa' o bé 'cèrcol o barana al voltant de la boca d'un pou o d'una beina o atuell'.

C

CABECA, CORRAL DE

Coral de cabeca (1501), EST/2, p. 18.

Etimologia: de l'occità *cabèco* o *chibèco*, onomatopeia del cant d'una «au nocturna de la família de les estrigides», segons Alcover i Moll. Aquest terme és d'ús corrent a la zona de Berga. Topònim ubicat al terme del Mor, segons les fonts documentals consultades.

CACALO, TORRE DEL

La tore del cacalo (1501), EST/1, p. 16v.

Etimologia: desconeguda.

CAGARELL, EL

Lo cagarel (1501), EST/3, p. 28.

CAGARELL, SÈQUIA DEL

Etimologia: possiblement del llatí *cacare*. El topònim CAGARELL podria significar 'lloc on es fan les necessitats'.

CALASSANÇ, PARTIDA DE

Calacans (1501), EST/2, p. 173v.

Etimologia: de l'arab *qāḷca* ('castell') i de l'antropònim romànic *Sanç*, derivat del llatí *Sanctius*.

CALLET, PARTIDA DEL

Lo calet (1501), EST/1, p. 48v.

Lo cayllet (1501), EST/1, p. 124v.

Lo callet (1501), EST/1, p. 181.

CALLET, CAMÍ DEL

Etimologia: del llatí *callis* ('pas estret i enclotat entre parets o roques').

Segons Xavier García, aquest topònim fa referència a la comunitat jueva de la ciutat: *callet* és el diminutiu del mot llatí *calle*, un camí estret. Pel que fa al carrer de la ciutat que rep el mateix nom, García explica que solia anar acompanyat de l'adjectiu *judaic*. Segarra i Malla, però, acompanya aquest topònim (més concretament, la sèquia que el regava) amb la forma DE L'HORTA.

CALMES, PARADES D'EN

Les parades de-n calmes (1446),

PER/4, s. p.

Etimologia de CALMET: del provençal *calm* ('planura estèril') i del francès *chaume*, probablement d'origen gaèlic.

CALSINERS, PARTIDA DELS

La siquia dels calciners (1501), EST/1, p. 172.

Reg de Calsines (1704), EST/4, n. 1375-1430.

Partida dels Calsiners (1728), R1728, p. 160v.

CALSINERS, REC DE

CALSINERS, SÈQUIA DE

Etimologia: del llatí *calx*, *calcis* ('substància mineral hidratable, òxid de calci'). CALSINER (o *calziner* o *calcinaire*) significa 'operari especialitzat en la calc'.

En la *Història de Tàrraga*, Segarra i Malla escriu aquest topònim tal com apareix en l'entrada, amb *s*. Així, malgrat el dubte que pot provocar la doble grafia de les fonts documentals, cal tenir en compte l'autoritat de l'historiador.

CAMPIANS, CAMÍ

Camj campians (1446), PER/4, s. p.

Etimologia: possiblement del llatí *campus* ('plana, planura', 'terra extensa fora del poblat').

CANAL, PARTIDA DE LA

La canal (1501), EST/1, p. 31v.

Etimologia: del llatí *canalis* ('conducció d'aigua poc o molt constant').

Aquesta partida ben bé podria correspondre a la partida de les Canals, que s'esmenta més avall i està històricament documentada.

CANALETA, PARTIDA DE LA

La canaleta (1501), EST/1, p. 11.

Partida de la Canaletá (1850), desconegut dins d'APEO, full annex.

CANALETA, CAMÍ DE LA

Etimologia: del llatí *canalis* ('conducció d'aigua poc o molt constant'). En aquest cas, CANALETA significa 'barranquet' o bé 'depressió amb desnivell considerable, sovint molt pendent, que pot portar aigua sobretot quan plou o no portar-ne'. Partida situada dins el terme històric del Mor i, actualment, un dels polígons industrials de la ciutat de Tàrraga.

CANALS, PARTIDA DE LES

Sequia de les canals (1501), EST/1, p. 31v.

Partida de les Canals (1728), R1728, p. 1.

CANALS, SÈQUIA DE LES

Etimologia: del llatí *canalis* ('conducció d'aigua poc o molt constant').

La partida de les Canals era regada per una sèquia que rebia el mateix nom. Una variant d'aquesta sèquia, segons Segarra i Malla en la seva *Història de Tàrraga*, podia rebre també el nom de sèquia de la Vila, de la mateixa manera que succeïa amb la sèquia de la Tanda. Ambdues sèquies, la de les Canals i la de la Tanda, passaven per dins de les muralles de la vila de Tàrraga.

CANUDA

Canuda (1728), R1728, p. 7.

Etimologia: del llatí *canna*, que evoluciona a *canya*. CANUDA significa 'aixeta, canonet'.

CAPELL, EL

Lo-capel (1501), EST/3, p. 84.

Etimologia: del llatí *capellus* ('barret').

CAPELLES, PLA DE

Al-pla-de-capeles (1501), EST/2, p. 172.

Etimologia: del llatí *cappella*, diminutiu de *cappa* ('capa').

CARME, HORT DEL (CONVENT DEL)

L-ort del carme (1501), EST/2, p. 178v.

Hort del con<ven>t del Carme (1728),

R1728, p. 2v.

Etimologia: del grec *kasma* ('abisme, avenc').

El monestir o convent del Carme fou fundat entre els anys 1364 i 1384, entre els antics portals d'en Falcó (carrer del Carme) i d'Agoders (carrer amb el mateix nom), als afores de la vila emmurallada de Tàrraga. Josep Maria Segarra i Malla explica en diverses ocasions com el convent del Carme patí les conseqüències de la guerra i una parcial destrucció durant diversos períodes històrics, el més greu dels quals fou el de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

CARRO, CAMÍ DEL

Camj [...] del carro (1501), EST/2, p. 143.

Etimologia: de llatí *carrus*, d'origen gal.

CASTELLANA

Castellana (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí *castelum* ('fort, reducció'), diminutiu de *castrum* ('campament fortificat'). CASTELLANA, o *castellà*, significa 'senyor o governador d'un castell'.

CERCAVINS

Cami de Sercavins (1704), EST/4, n. 737-791.

Cercavins (1728), R1728, p. 80v.

Cercabins (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO, full annex.

Serca Vins (1850), RMJ2 dins d'APEO, full annex.

CERCAVINS, BASSA DE

CERCAVINS, CAMÍ DE

CERCAVINS, PEIXERA DE

CERCAVINS, SÈQUIA DE

Etimologia: del llatí tardà *circare* ('donar una volta a l'entorn d'algun lloc, recórrer un lloc') i del llatí *uinum, unini* ('vi').

Josep Maria Segarra i Malla explica en la seva *Història de Tàrraga* un afer a l'entorn de la sèquia d'Exercavins, un topònim molt possiblement relacionat amb el de l'entrada. La relació entre l'un i l'altre, però, ni en Segarra i Malla ni en cap altra font consultada resta suficientment clara. L'afer narrat per Segarra i Malla ocorre l'any 1437, quasi tres segles abans de la primera font documental trobada per al present treball, cosa que podria significar que el topònim CERCAVINS no és res més que l'evolució de l'antic EXERCA-

VINS. Això, però, no deixa de ser una teoria insuficientment fonamentada. El mateix historiador també parla d'una font anomenada Cercavins que, des de la seva construcció, cap als anys 1770 o 1780, servia per passar les tardes dels diumenges fins que s'assecà completament. D'altra banda, es coneix l'existència d'una peixera de Cercavins que es construí cap al 1691, amb la forta oposició de l'Ajuntament de Verdú, i que es destinà a suavitzar les sequeres i regar les partides de Vallmajor, dels Terrés i la que duu el mateix nom de la peixera.

CERVERA, CAMÍ DE

Camj de cervera (1501), EST/1, p. 3.
Camj de cervera superior (1501), EST/2, p. 71.
Camí de Cervera (1704), EST/4,
n. 377-402.

CERVERA SUPERIOR, CAMÍ DE

Etimologia: del llatí *cervaria* ('terra de cervos'), derivat de *cervus* ('cervo' o la ultracorrecció 'cérvol'). Si bé el camí de Cervera sortia originàriament de la plaça Major i seguia l'actual carrer d'Ago-ders, posteriorment i per raons tècniques es traslladà a l'actual carrer del Carme (anomenat també carrer de Cervera). Aquesta divisió popular que existeix pel que fa al nom del carrer que enllaça la plaça Major i la plaça del Carme, l'antic camí de Cervera, queda ben plasmada en l'obra *Biografies de carrers*, de Xavier García. Josep Maria Segarra i Malla, a més, fa referència, en la seva *Història de Tàrraga* a l'antic portal que existia a la sortida de la vila en direcció a Cervera i que s'anomenava portal d'en Falcó, de la mateixa manera que l'actual carrer del Carme s'anomenava carrer de Falcó.

CIPAR, TORRE D'EN

La torre d'en cipar (1501), EST/1, p. 32.

CIPAR, TERRA DE

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

CLARAVALLS

Claresvalls (1401), PER/1, s. p.

Etimologia: del llatí *clarus* i del també llatí *uallēs, uallis*.

Localitat agregada a la ciutat de Tàrraga, situada a la carretera que uneix la capital de l'Urgell amb Agramunt. Documentat ja a cavall entre els segles xi i xii, aquest petit nucli de població passa a formar part de Tàrraga l'any 1422, fruit d'un contracte de compravenda amb el rei Alfons el Magnànim. Com a nucli agregat a Tàrraga, la localitat de Claravalls s'inclou dins del municipi des de l'any 1969, juntament amb Santa Maria de Montmagastrell.

CLOS DE PALAU, PARTIDA DEL

Lo clos de palau (1501), EST/2, p. 102.

Etimologia de CLOS: del llatí *claudere* ('tancar').

Etimologia de PALAU: del llatí *palatium*.

CODINA, MOLÍ DEL

Molí del Codina (1997), HGT, p. 579.

Etimologia: del llatí *cos, cotis* ('pedra d'afilar').

CODINA significa 'roca' o bé 'lloc àrid ple de roques'.

Restes d'una muralla i d'una antiga edificació de la primera meitat del segle xvii. Abans de ser reaprofitades com a molí d'oli, les restes havien estat una sinagoga jueva.

COLOM, MAS

Mas Colom (1997), HGT, p. 189.

Etimologia: del llatí *columbus*.

La *Gran geografia comarcal de Catalunya* explica que el mas Colom, o mas d'en Colom, fou un dels masos del castell del Mor i també fou habitat en època ibèrica. L'any 1395, Joan d'Aquinolis l'adquirí i el cedí immediatament a la vila de Tàrraga. Juntament amb el castell del Mor, el duc de Sessa el comprà i en cedí tots els drets a la família de Francesc Colom, a partir del 1699. Quan la família desaparegué, el mas passà a propietat dels franciscans de Bellpuig per via testamentària, fins que la desamortització del 1804 l'adjudicà a Gras de Barbens. L'any 1900 s'hi edificà l'actual monestir neogòtic a mans d'un grup de cistercencs del Llenguadoc, a qui van donar l'usudefruit els descendents de Gras de Barbens. Durant part del segle xx, el mas Colom fou el nucli espiritual d'un moviment originat al bisbat de Solsona i conduït pel pare Vallet.

COLOMER, EL

Lo colomer (1501), EST/2, p. 32v.

Etimologia: del llatí *columbus*.

Co(L/R)OMINA, PARTIDA DE LA

La coromjna (1501), EST/1, p. 165.

La colomjna (1501), EST/2, p. 98v.

La colomyna (1501), EST/3, p. 67v.

La coromyna (1501), EST/3, p. 108v.

Etimologia de COLOMINA: del llatí *columbus*. Al País Valencià, COLOMINA significa 'colomassa'.

Etimologia de COROMINA: del llatí tardà *condomina* ('camp adjacent a un mas'), que alhora prové de *condoma* ('casa amb cort i altres dependències'). També pot anomenar-se *colomina*.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull. La doble grafia que es pot observar en les fonts documen-

tals consultades permet conservar el dubte de la correcció entre /i i r. D'altra banda, cal esmentar que un carrer de Tàrraga, en ple centre històric de la ciutat, rep el nom de carrer de la Colomina.

COLOMS, ELS

Los coloms (1501), EST/3, p. 158v.

Etimologia: del llatí *columbus*.

COMA, PARTIDA DE LA

La coma (1501), EST/2, p. 157.

Partida de la Coma (1728), R1728, p. 110v.

Etimologia: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat'). COMA significa 'vall poc fonda'.

COMABRUNA

Camj de-comabruna (1501), EST/1, p. 28v.

Pesa de Coma Bruna (1850), desconegut dins d'APEO, full annex.

COMABRUNA, CAMÍ DE

COMABRUNA, PAS DE

Etimologia: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat') i del francisc *brun* ('moreno').

Nom rebut també per part d'una font situada als voltants dels camins de Comabruna i de les Garrigues, tal com explica Josep Flaquer en l'article «Les fonts velles de Tàrraga», de l'any 1934 (segons Xavier García, *Biografies de carrers*).

COMADAMUNT

Camj [...] coma amunt (1501), EST/2, p. 5.

Comadamunt (1501), EST/3, p. 73v.

COMADAMUNT, CAMÍ DE

Etimologia: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat') i del llatí *mons, montis* ('muntanya'). COMADAMUNT pot significar 'coma de la muntanya' o bé 'coma de dalt'.

COMA DE CARRETERS, COLL DE LA

Col de la coma [...] de carrates (1446),
PER/4, s. p.

Etimologia de COMA: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat').

Etimologia de CARRETERS: de llatí *carrus*, d'origen gal.

COMA DEL MARQUÈS, PARTIDA DE LA

La coma del marques (1501), EST/1, p. 44v.

Camj [...] coma de-n marques (1501),
EST/1, p. 126v.

COMA DEL MARQUÈS, CAMÍ DE LA

Etimologia de COMA: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat').

Etimologia de MARQUÈS: d'origen germànic. *Marca* significa 'frontera' o bé 'territori fronterer'.

COMA DEL PORCELL, PARTIDA DE LA

La coma del porcel (1501), EST/1, p. 103.

La coma del porcell (1501), EST/2, p. 6.

Etimologia de COMA: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat').

Etimologia de PORCELL: del llatí *porcellu*, derivat de *porcus* ('porc').

Partida situada al terme del Talladell.

COMA DE SANTA MARIA, PARTIDA DE LA

La coma de-senta marja (1501), EST/2,
p. 111v.

Etimologia de COMA: del cèltic *cumbos* ('atuell enconcat, concavat').

Etimologia de SANTA: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de MARIA: de l'hebreu *Miryam*, d'origen incert i cercat en *Mara* ('ésser contumaç') i en l'egipci *Mrym* ('estimada d'Ammó').

COMELAR, EL

Lo comelar (1501), EST/1, p. 147

Etimologia: possible variant de mot *comellar*, que prové del cèltic *cumbos* en el sentit de 'petita conca per donar beurrall o fer beure els animals'. L'arrel catalana d'aquest mot és *cóm*.

Topònim de tipologia desconeguda situat al terme del Talladell, segons les fonts documentals consultades.

CONDAL, COMA

La coma comdal (1501), EST/1, p. 138v.

CONDAL, SÈQUIA

Etimologia: del llatí *comes, comitis* ('company'). Topònim segurament relacionats amb el següent, que compta amb documentació històrica de la mà de Josep Maria Segarra i Malla.

CONDALS, PARTIDA DE LES

Los condals (1501), EST/1, p. 8v.

Siquia condal (1501), EST/1, p. 54v.

Les compdals (1501), EST/1, p. 206.

Comdals (1501), EST/3, p. 18.

Sèquia de les Condals (1704), EST/4,
n. 1135-1163.

CONDALS, SÈQUIA DE LES

Etimologia: del llatí *comes, comitis* ('company'). El topònim COMDAL és utilitzat per Josep Maria Segarra i Malla en referència a una sèquia que duia aquest nom. En aquest treball s'ha optat per l'altra grafia, el cultisme CONDALS, ja que és la més moderna segons les fonts documentals consultades (Segarra i Malla, en algunes ocasions, també usa la grafia que incorpora la lletra *n*). Aquest historiador també fa referència a la sèquia de la Bocarella dels Comdals, una nova forma per al mateix topònim.

CONILL

Conill (1418), PER/3, s. p.

Etimologia: del llatí *cuniculus* ('conill', 'lludri-guera, galeria subterrània'), d'origen possible-ment iber.

Deshabitat des de l'any 1980, el llogaret de Conill només compta amb cinc cases datades del segle XVIII. Segons fonts de l'Ajuntament de Tàrraga, això es deu a un acord que impedia construir-ne més. És situat molt a prop d'Altet i conserva, en pèssimes condicions, la parròquia de la Mare de Déu del Roser, de l'any 1702. Segons Segarra i Malla, en ple segle XIII, Conill fins i tot havia gaudit d'un notari al servei de les monges del Pedregal.

CONSUGUES, PARTIDA DE LES

Les consugues (1501), EST/2, p. 117v.

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

COPAR, SÈQUIA DE

Siquia de copar (1501), EST/1, p. 119v.

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

COPOLER, PARTIDA DEL

Copoler (1501), EST/1, p. 10v.

COPOLER, CAMÍ DEL

Etimologia: desconeguda.

CORB DELS ROSSINS, PARTIDA DEL

Lo corb dels rossins (1501), EST/1, p. 136v.

Etimologia de CORB: del llatí *curvus* ('corbat', 'corb', 'encorbat').

Etimologia de ROSSINS: d'origen incert.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

CORCÓ

Curco (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: d'origen incert. Corcó significa 'corc de la fusta, de l'olivera, etc.'.

Aquesta partida se situa a l'est de Tàrraga i se suposa que fou un antic poblat ibèric per l'elevació del terreny, tot i que també podria haver estat el primerenc nucli de població de l'actual ciutat. El topònim ha batejat també un carrer de Tàrraga proper a la zona.

CORRAL DE CANELA, PARTIDA DEL

Lo coral de canela (1501), EST/2, p. 84v.

Etimologia de CORRAL: possiblement del llatí vulgar *currale* ('lloc on es tanquen els vehicles'), derivat de *currus* ('carro').

Etimologia de CANELA: possiblement del llatí *cannella* ('canyeta').

CORRAL DE VENDRELL, PARTIDA DEL

Lo-coral-de vendrel (1501), EST/2, p. 170v.

Etimologia de CORRAL: possiblement del llatí vulgar *currale* ('lloc on es tanquen els vehicles'), derivat de *currus* ('carro').

Etimologia de VENDRELL: d'origen incert.

COS, PARTIDA DEL

Partida del Cos (1728), R1728, p. 276v.

Etimologia: del llatí *corpus, corporis*.

CREMADA, TRILLA

La trilla cremada (1501), EST/1, p. 121v.

Etimologia: del llatí *cremare* ('fer cremar, consumir pel foc').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

CREU, PARTIDA DE LA

Partida de la Creu (1728), R1728, p. 1v.

Etimologia: del llatí *crux, crucis*.

CREU DEL CAMÍ DE BALAGUER, PARTIDA DE LA

La creu del camí de-balager (1501),

EST/2, p. 7.

Etimologia de CREU: del llatí *crux, crucis*.

Etimologia de CAMÍ: del llatí vulgar d'origen cèltic *camminus*.

Etimologia de BALAGUER: podria provenir del substrat celta, però no se'n coneix amb certesa l'ètim.

CREU DE BALAGUER, PARTIDA DE LA

La creu de-balager (1501), EST/1, p. 166.

Etimologia de CREU: del llatí *crux, crucis*.

Etimologia de BALAGUER: podria provenir del substrat celta, però no se'n coneix amb certesa l'ètim.

CREU DE CERVERA, PARTIDA DE LA

La creu de-cervera (1501), EST/1, p. 92.

Etimologia de CREU: del llatí *crux, crucis*.

Etimologia de CERVERA: del llatí *cervaria* ('terra de cervos'), derivat de *cervus* ('cervo' o la ultra-correcció 'cérvol').

CREU ESCAPÇADA, PARTIDA DE LA

Creu escapsada (1704), EST/4, n. 815-860.

Partida de la Creu es'capsada (1728),
R1728, p. 122.

Etimologia de CREU: del llatí *crux, crucis*.

Etimologia de ESCAPÇADA: del llatí *excapitiare*, possiblement derivat de *caput, capitis* ('cap'). Segarra i Malla assegura que aquesta és la denominació vulgar que rebia la partida de la Creu de Vallmajor, que correspon a l'entrada següent.

CREU DE VALLMAJOR, PARTIDA DE LA

La creu de-balmaior (1501), EST/1, p. 153.

Creu de-valmaior (1501), EST/2, p. 16v.

Etimologia de CREU: del llatí *crux, crucis*.

Etimologia de VALLMAJOR: del llatí *ualles, uallis* i del també llatí *maior, maius*, comparatiu de *magnus, magna, magnum* ('gran, gros, ampli'). Situada a la confluència dels camins dels Molars i de Preixens, al límit de la partida de Vallmajor.

CRISTÒFOL

Cpofol (1501), EST/3, p. 8.

Etimologia: d'origen grec, significa 'portador de Crist'.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

D

DIUMENGE, PARTIDA DEL

Partida dita lo Diumenge (1728),
R1728, p. 7v.

Etimologia: del llatí *dies, diei* i del també llatí *Minerua, Mineruae* (relatiu a Minerva, deessa de la saviesa i de les arts).

E

ESPÍGOL, MASIA

Masia espigol (s. XVI), desconegut dins
d'EST/1, full annex.

Etimologia: del llatí tardà *spiculum*, diminutiu de *spicum* ('espiga').

ESPINA, L'

Serra de-la spina (1501), EST/1, p. 41v.

La Spnia (1501), EST/3, p. 215.

Espina (1728), R1728, p. 89.

Etimologia: del llatí *spina* ('espina vegetal', 'espina de peix').

Caldria vincular aquest topònim amb el del PLA DEL SOLÉ (D'ESPINA).

F

FARUGAT (D'ANGLESOLA), PARTIDA DE

Siquia a-farugat (1501), EST/1, p. 40v.

Sequia [...] a-farugas (1501), EST/1, p. 40v.

E.p<arti>da farugat (1501), EST/1, p. 71.

Farugat (1501), EST/3, p. 72v.

FARUGAT, SÈQUIA DE

Etimologia de FAGURAT: desconeguda.

Etimologia d'ANGLESOLA: del llatí *eclésiola* ('esglesieta, església petita').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

FLETA, COMA

Coma fleta (1501), EST/3, p. 62v.

Etimologia: del llatí *fracta* ('trencada'), que pot haver evolucionat a *freta* i, posteriorment, a FLETA.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

FOLGA, COMA DE

La coma de Folga (1501),
EST/3, p. 65v.

Etimologia: del llatí tardà *follicare* ('panteixar, bleixar, esbufegar'), que prové del llatí *folllis* ('manxa'). *Folgar* significa 'descansar, estar ocios' o bé 'divertir-se, fruit, alegrar-se'.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

FONOLLA

Fonolla (1728), R1728, p. 53.

Etimologia: del llatí *feniculum*, que va evolucionar al llatí tardà *fenuculum*, diminutiu de *fenum* ('fenc, farratge, herba').

FONT, HORTA DE LA

L-orta de-lá font (1501),
EST/3, p. 15v.

Etimologia: del llatí *fons, fontis*.

FONT D'AIGUA, SÈQUIA DE LA

Siquia de-la fons aygua (1501),
EST/1, p. 102v.

Etimologia de FONT: del llatí *fons, fontis*.

Etimologia d'AIGUA: del llatí *aqua*.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

FORN DE LA TEULA, EL

Lo forn de la teula (s. XVI), desconegut dins d'EST/1, full annex.

Etimologia de FORN: del llatí *furnus*.

Etimologia de TEULA: del llatí *tegula*, derivat de *tegere* ('amagar', 'protegir', 'cobrir').

FORQUES (DE SANT ELOI), PARTIDA DE LES

Les forques de sent aloy (1501), EST/1, p. 6v.

E·p<arti>da [...] les forques (1501), EST/3, p. 76v.

Etimologia de FORQUES: del llatí *furca*, que pot significar 'forca pagesa' o bé 'pal clavat a terra i bifurcat de dalt per penjar-hi els condemnats, subjectant-los al coll la bifurcació per mitjà d'un bastonet travesser'.

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ELOI: d'*Eloy*, forma francesa d'*Eli-gius*.

Després de diversos canvis d'emplaçament, l'any 1324 s'ordena que les forques que Tàrrega tenia per exercir la pena de mort a la vila es traslladin a Sant Eloi. Havien estat, anteriorment, a la zona del castell de Tàrrega, a la serra del Mor i en un terreny inconcret de Guillem de Guadalons. Concretament, les forques es van ubicar on actualment hi ha la creu dels caiguts, on van romandre fins al segle XVII.

FOSES, LES

Foses (1501), EST/1, p. 20v.

Etimologia: del llatí *fossum* ('vall, fossat').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

FRAMENORS, PARTIDA DE

E·p<arti>da [...] fra·menos (1501), EST/1, p. 1v.

Etimologia: del llatí *frater, fratris* ('germà') i del també llatí *minor, minorus* ('més petit, menor').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. El monestir dels framenors es dedicava a les atencions vers els leprosos, per la qual cosa eren molt apreciats per part de la corona, que els va concedir certs privilegis a partir de l'any 1322. El rei Jaume II va prendre'ls sota la seva protecció i, l'any 1344, Pere III els concedeix el permís per fundar la confraria de Sant Francesc, llargament anhelada pels monjos. Anys més tard, el monestir va acollir, en qualitat de relíquia, el braç de santa Úrsula.

G**GANARRERA, COMA DE LA**

Coma de la ganarrera (1446), PER/4, s. p.

Etimologia: d'origen incert, tot i que podria ser una variació del terme *ganarra*, que significa 'ganduleria' segons Alcover i Moll.

GARRIGUES (ALTES / BAIXES), PARTIDA DE LES

E·puda les gariges (1501), EST/1, p. 3v.

Les garjges (1501), EST/1, p. 172.

A·les garriges (1501), EST/1, p. 205v.

Garrigas (1501), EST/3, p. 24v.

Partida de les Garrigues (1728), R1728, p. 84.

Garrigues altes (s. XIX), PEREZ dins d'APEO, full annex.

Pesa de las Garrigas Baixas (1850), desconegut dins d'APEO, full annex.

P<arti>da de las garrigas altas (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Partida de las Garrigas Bayxas (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia de GARRIGUES: de l'arrel preromana *karr-*, que dona *garriga* ('varietat d'alzina' o bé 'terra no conreada on creixen mates i arbustos'). L'arrel podria haver estat assimilada pels celtes gàl·lics i pirinencs, d'on deriva la forma *karrika*.

Etimologia d'ALTES: del llatí *altus, alta, altum*.

Etimologia de BAIXES: del llatí vulgar *bassus* ('de poca talla').

Partida ubicada al terme del Talladell, especialment destacada per les seves vinyes i per les aigües que, mitjançant unes sèquies anomenades popularment *aigüeres*, deixava fluir fins a les partides més properes a Tàrrega.

GENERAL, CAMÍ

Lo camj general (1501), EST/1, p. 184v.

Etimologia: del llatí vulgar *januarius*, que en llatí clàssic era *januarius* ('gener').

Caldria vincular aquest topònim amb el del CAMÍ MAJOR.

GILNERES, PARTIDA DE LES

Les gilneres (1501), EST/2, p. 129v.

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

GOLERONS, SÈQUIA DE LA

Siquia de·na golerons (1501), EST/1, p. 40.

Etimologia: desconeguda.

Segarra i Malla fa constar, en la *Història de Tàrrega*, una sèquia anomenada Gollerons que correspon a una de les primeres conegudes de la

vila, juntament amb les dels Horts, del Callet, de la Bocarella, de la Vila, de la Sinoga, Condal i Vilanova.

GORGES, LES

Les gorges (1501), EST/3, p. 8.

Etimologia: del llatí vulgar *gurgus*, *gurga*, modificacions del també llatí *gurges*, *gurgitis* ('gorga', 'piscina', 'abisme líquid, mar fonda'). *Gorga* i *gorg* signifiquen 'estanyol o remans d'aigües profundes'. La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

GRANYENA, CAMÍ (VELL) DE

Lo camj de-grenyena (1501), EST/1, p. 3v.

Camj Vell de-grenyena (1501), EST/1, p. 97v.

Granyena (1501), EST/3, p. 119.

Etimologia: probablement del llatí *graniana*, derivat de *granus*. També podria provenir dels elements àrabs *gâr* ('cova') i *âin* ('font'). GRANYENA podria significar 'cova de la font'.

La vila de Granyena de Segarra se situa a l'extrem occidental de la comarca, entre les ciutats de Tàrraga i Cervera. És un municipi petit que actualment és habitat per unes dues-centes persones, tot i que la seva proximitat respecte al camí de Cervera devia de proporcionar-li força anomenada entre els vilatans de les dues ciutats veïnes.

H

HORTA, PARTIDA DE L'

La orta (1501), EST/2, p. 5v.

Etimologia: del llatí *hortus* ('jardí', 'hort').

J

JUEUS, FORANCA DELS / FOSSAR DELS

Lo camj del fosal dels juhe<u>s (1501), EST/1, p. 73.

Lo fosal dels Juhe<us> (1501), EST/1, p. 174.

Foranc dels juheus (1501), EST/3, p. 15v.

Fossal dels jueus (1704), EST/4, n. 537.

JUEUS, CAMÍ DEL FOSSAR DELS

Etimologia: del llatí *judaeus*.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull. Segons Josep Segarra i Malla, el call dels jueus se situava al casc antic de la ciutat, entre el carrer Major i el Reguer. El call jueu de Tàrraga contenia una sinagoga i estava tancat per dues portes, una a cada extrem, la clau de les quals restava

sota la possessió del batlle de la ciutat. La sinagoga jueva de Tàrraga, segons consta a l'obra *Història de Tàrraga*, es trobava a l'actual plaça de la Palla i d'esquena al carrer de les Piques.

JUSSÀ DE CERVERA, CAMÍ

Camj jussa de cervera (1501), EST/1, p. 197.

Etimologia de JUSSÀ: del llatí vulgar *jusum*, alteració de *josum*, que deriva de *deorsum* ('avall', 'cap avall').

Etimologia de CERVERA: del llatí *cervaria* ('terra de cervos'), derivat de *cervus* ('cervo' o la ultra-correcció 'cérvol').

L

LEPRÓS, PARTIDA DEL

E-p<arti>da lepros (1501), EST/1, p. 5v.

Etimologia: del llatí *lepra*, que prové del grec *lepra*, derivat de *lepw* ('jo pelo').

Sabent que els leprosos de què tenien cura els monjos del monestir dels framenors van ser traslladats, per raons de seguretat, a la serra de Sant Eloi, podem creure que la partida del Lepros podria haver estat situada dins els límits d'aquesta serra. Tot i això, aquesta deducció no és demostrable ni definitiva.

LLADRE(S), CAMÍ / CARRERÓ DEL(S)

Lo carero dels ladres (1501), EST/1, p. 102.

Camj dels ladres (1501), EST/3, p. 12.

Camí del Lladre (1728), R1728, p. 175.

Etimologia: del llatí *latro*, *latronis* ('guàrdia de cos, mercenari', 'bandoler, membre d'una banda de bandejats', 'membre d'una colla de lladres, lladre').

LLUÇA

Luca (1418), PER/3, s. p.

Etimologia: de l'antropònim llatí *Lucius*.

Antic terme situat dins de l'actual terme de Tàrraga, tot i que al llarg de la història va pertànyer també al Talladell.

LOMANYA, VINYA

Viña Lomaña (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: desconeguda.

M

MAJOR, CAMÍ

Camj maior (1501), EST/1, p. 197.

Etimologia: del llatí *major*, *majoris* ('més gran'), comparatiu de *magnus* ('gran').

Caldria vincular aquest topònim amb el corresponent a l'entrada GENERAL, CAMÍ.

MARALTA

Maraulta (1850), VID1 dins d'APEO, full annex.

Etimologia: desconeguda.

MARENYESA, PARADA

Parada mare~jsa (1501), EST/1, p. 156.

Etimologia: del llatí *mare*. MARENYESA podria significar 'regió costera de la mar', tot i que *a priori* no tingui massa sentit.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

MARINER, COMA DEL

Coma [...] d-en mariner (1501), EST/1, p. 45.

Etimologia: del llatí *mare* ('mar').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull. En la *Història de Tàrraga*, Josep Maria Segarra i Malla anomena aquest topònim COMA D'EN MARINER, una lleugera variació sobre la qual no es pot treure cap conclusió, tret que *mariner* pugui fer referència al sobrenom d'una persona.

MARQUESA, HORT DE LA

Hort de la Marquesa (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: d'origen germànic. *Marca* significa 'frontera' o bé 'territori fronterer'.

MAS, CAMÍ DEL

Cami del Mas (1704), EST/4, n. 501-508.

Etimologia: del llatí *remanere* ('romandre'), derivat de *manere* ('restar, quedar-se'). Mas significa 'casa de camp i de conreu', significat proper al del llatí *mansum* ('lloc d'estada o residència'). Probablement és una versió reduïda del topònim que es presenta en l'entrada següent.

MAS DE BONDIA, CAMÍ DEL

Camj del mas de-bondia (1501), EST/1, p. 28v.

Camins del Mas de bon dia (1704), EST/4, n. 575-622.

MAS DE BONDIA, PARTIDA DEL CAMÍ DE

Etimologia de Mas: del llatí *remanere* ('romandre'), derivat de *manere* ('restar, quedar-se'). Mas significa 'casa de camp i de conreu', significat proper al del llatí *mansum* ('lloc d'estada o residència').

Etimologia de BONDIA: del llatí *bonus, bona, bonum* i del també llatí *dies, diei*.

La vila del Mas de Bondia pertany actualment al municipi de Montornès de Segarra, situat al límit d'aquesta comarca respecte de l'Urgell. El nombre d'habitants d'ambdues poblacions és molt reduït, però la proximitat vers les viles de Tàrraga i Verdú li podrien haver proporcionat un avantatge pel que fa a comunicacions i activitats econòmiques al llarg de la història.

MAS D'EN BRAYA, PARTIDA DEL

Lo mas de branya (1501), EST/1, p. 136v.

Lo mas de braya (1501), EST/2, p. 5v.

Lo mas de braius (1501), EST/2, p. 143v.

Etimologia de Mas: del llatí *remanere* ('romandre'), derivat de *manere* ('restar, quedar-se'). Mas significa 'casa de camp i de conreu', significat proper al del llatí *mansum* ('lloc d'estada o residència').

Etimologia de BRAYA: del llatí *Braius*.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

MASET, PARTIDA DEL

Partida del Maset (1728), R1728, p. 103v.

Etimologia: del llatí *remanere* ('romandre'), derivat de *manere* ('restar, quedar-se'). Mas significa 'casa de camp i de conreu', significat proper al del llatí *mansum* ('lloc d'estada o residència'). Actualment, aquest topònim dona nom a un dels barris de la ciutat de Tàrraga, assentat en un turó situat al sud-est del nucli urbà. Recentment, la part baixa d'aquest turó ha estat objecte d'excavacions arqueològiques que han tret a la llum un extens cementiri jueu medieval.

MITJA, PLA

Lo pla miga (1501), EST/1, p. 3v.

Etimologia: del llatí *medius*.

MITJANA, SÈQUIA

Siquia migana (1501), EST/2, p. 71v.

Etimologia: del llatí *medius*.

MIXÓ

Mixó (1890), VID2 dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí tardà *muscio, muscionis* ('mosqueta, mosquit'), derivat del llatí *musca* ('mosca'). Mixó o *moixó* signifiquen 'ocellet, ocell de reduïdes dimensions, ocell petit'.

MOLARS, PARTIDA DELS

Pla dels molas (1446), PER/4, s. p.

Pla dels Molars (1704), EST/4, n. 861-901.
Molàs (1728), R1728, p. 187.
Partida dels Molàs (1728), R1728, p. 193.

MOLARS, PLANA DELS

Etimologia: del llatí *molere* ('moldre'). MOLARS és un nom col·lectiu que podria significar 'conjunt d'enormes moles o lloses de roca, comparable a una tartera'.

Partida situada al sud-oest de la ciutat de Tàrraga, per on passa la carretera que uneix la capital de l'Urgell amb la localitat de Sant Martí de Maldà, així com la carretera que va de Tàrraga a Preixana.

MOLÍ, PARTIDA DEL

Seqüia del molj (1501), EST/1, p. 6.

Lo molj (1501), EST/2, p. 18.

MOLÍ, BASSA DEL

MOLÍ, SÈQUIA DEL

Etimologia: del llatí *molere* ('moldre').

Partida situada al terme del Talladell.

MOLÍ DE LA FONT, PARTIDA DEL

Partida del Molí de la Font (1728),

R1728, p. 32.

Etimologia de Molí: del llatí *molere* ('moldre').

Etimologia de Font: del llatí *fons, fontis*.

MOLÍ DELS PORQUERS, SÈQUIA DEL

Siquia del molj dels porces (1501), EST/1, p. 174.

Etimologia de Molí: del llatí *molere* ('moldre').

Etimologia de Porquers: del llatí *porcus* ('porc').

MOLINAL, SÈQUIA

Seqüia Molinal (s. XVII), TALL, s. p.

Etimologia: del llatí *molere* ('moldre').

MOLINERS, CAMÍ DELS

Lo camj dels moliners (1501), EST/1, p. 114.

Etimologia: del llatí *molere* ('moldre').

MOLINETS, PARTIDA DELS

Los molinets (1501), EST/1, p. 31v.

Horts dels Molinets (1997), HGT, p. 77.

MOLINETS, HORTS DELS

MOLINETS, SÈQUIA DELS

Etimologia: del llatí *molere* ('moldre').

Zona hortícola situada al carrer de les Astes de Sant Macari i regada pel riu Ondara. Hi destaquen uns emblemàtics molins, que alhora atorguen el nom a l'indret. Segons l'historiador Segarra i Malla, la zona comptava també amb un sèquia que rebia el mateix nom: sèquia dels Molinets.

MONESTIR DE SANTA CLARA, PARTIDA DEL

De ~~mons~~ senta clara (1501), EST/2, p. 144.

Etimologia de MONESTIR: del llatí *monasteriu*.

Etimologia de SANTA: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de CLARA: del llatí *clarus* ('il·lustre'). Segarra i Malla explica com, durant els anys de la pesta, es va prohibir l'entrada a la vila de qualsevol foraster que pogués posar en perill la vida dels targarins. El monestir de Santa Clara va ser un refugi per als qui esperaven el permís per poder travessar les muralles de la ciutat, cosa que ja solia fer en deixar-hi pernoctar els carreters, comerciants i viatgers que provenien de Barcelona. A banda d'això, fins al segle XVIII, cal destacar que a prop del monestir hi havia els antics geladors de la ciutat, on es feia el gel que hauria d'abastar les necessitats de la població.

MONTALBÀ, TORRE DE

M~~untal~~ba (1446), PER/4, s. p.

Muntalba (1446), PER/4, s. p.

Torre de muntalp (1501), EST/3, p. 12v.

Etimologia: del llatí *mons montis* ('muntanya') i del també llatí *albus, alba, album* ('blanc').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull. No s'especifica enlloc si la dita torre es trobava en l'antic terme de Montalbà, que pertany actualment al municipi de Vilagrassa i conserva restes d'una antiga església.

MONTFALCÓ, TORRE DE

La-tore de ~~mu~~flaco (1501), EST/1, p. 16v.

Coma de la tore de ~~mu~~flaho (1501), EST/1, p. 102v.

Tore de monflaho (1501), EST/1, p. 191.

Torre de monflaho (1501), EST/3, p. 75v.

MONTFALCÓ, COMA DE LA TORRE DE

MONTFALCÓ, PARTIDA DE

Etimologia: del llatí *mons, montis* ('muntanya') i del llatí tardà *falco, falconis*, derivat de *falx* ('falç').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull i a l'aparició, en la *Història de Tàrraga*, del topònim inclòs en una enumeració de les partides històriques de la ciutat.

MONTPERLER

Mon parler (1446), PER/4, s. p.

Montparler (1501), EST/2, p. 34.

Etimologia: del llatí *mons, montis* i probablement del també llatí *pernula*, diminutiu de *perna* ('espècie d'ostra').

Caldria vincular aquest topònim a la partida actualment pertanyent al terme municipal de Bellpuig, que s'ha convertit en el Circuit de Catalunya de Motocròs i on s'hi disputen proves de motor d'àmbit internacional.

MOR, CASTELL DEL

Terme del mor (1501), EST/1, p. 6v.

Lo castell del mor (1501), EST/3, p. 85v.

MOR, CAMÍ DEL

MOR, COLL DEL

MOR, TERME DEL

Etimologia: probablement del llatí *maurus*.

Tossal situat al nord-oest de la ciutat i de la serra de Sant Eloi que ja fou poblat durant el neolític, tal com confirmen les restes trobades juntament amb patrimoni del bronze, ibèric i romà. El conquerí Ramon Berenguer I i passà a càrrec dels Anglesola, tal com consta en un document de l'any 1097. La dinastia dels Anglesola desaparegué l'any 1417 i la possessió legítima del Mor passà a mans dels Cardona, successors dels Anglesola de Bellpuig, i el duc de Sessa en fou el darrer propietari, segons la *Gran geografia comarcal de Catalunya*. L'any 1906, un grup d'aficionats a l'arqueologia va iniciar un seguit d'excavacions sota la direcció dels eminents Josep Colomines i Agustí Duran i Sanpere. El terme del Mor comprenia les actuals partides de la serra de Sant Eloi, la Sorteta, el mas d'en Colom, la Canaleta i el Buscarró, segons Josep Maria Segarra i Malla.

MORA, CAMÍ DE LA

Camj [...] a-la mora (1501), EST/2, p. 129v.

Etimologia: del llatí vulgar *mora*, derivat del llatí *morum* ('fruit de la morera o de l'esbarzer').

Segurament, el topònim fa referència al camí que, travessant la localitat del Talladell, arriba fins a la localitat del mateix nom. Aquest camí segueix fins a Cervera i és possible, però no ben cert, que s'hagi pogut confondre amb el camí de Cervera o el camí Jussà de Cervera (que passaria topogràficament més *avall* que l'anterior).

MORA DEL CAPELL

Mora del capel (1501), EST/1, p. 1v.

Etimologia de MORA: del llatí vulgar *mora*, derivat del llatí *morum* ('fruit de la morera o de l'esbarzer').

Etimologia de CAPELL: del llatí *capellus* ('barret').

MOTENGA, PARTIDA

Motenga (1501), EST/2, p. 195.

Etimologia: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

MULNERA, PARTIDA DE LA

Partida [...] de-na mullnera (1501),

EST/1, p. 194v.

Mulner (1501), EST/2, p. 43.

Etimologia: probablement del llatí *molere* ('moldre'). MULNERA segurament prové de *mollinera*, tot i haver patit una modificació prèvia al 1501 que l'ha fixat en aquesta forma.

Caldria vincular aquesta partida amb la que consta a l'entrada PRESA DE LA MULNERA, PARTIDA DE LA.

MUNICIÓ

Municio (1850), VID1 dins d'APEO, full annex.

Monissió (1890), VID2 dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí *munitione* ('defensa', 'protecció').

N

NOGUERS, PARTIDA DELS

Los noges (1501), EST/2, p. 128.

Etimologia: del llatí *nux, nucis* ('nou').

NOVA, SÈQUIA

La siquia nova (1501), EST/2, p. 25v.

Etimologia: del llatí *novus, nova, novum*.

O

OBACS, ELS

Los obachs (1501), EST/3, p. 60v.

Etimologia: del llatí *opacus* ('opac, cobert d'ombra', 'fosc').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

OFEGAT, CAMÍ DE L'

Offegat (1418), PER/3, s. p.

Camj de-ofegat (1501), EST/1, p. 32v.

Etimologia: del llatí *offocare* ('escanyar, sufo-car'), derivat de *fauces* ('gola').

Antic terme situat al nord-est de la vila de Tàrrrega, a prop de la partida de Riambau. Segons Josep Maria Segarra i Malla, havia pertanyut al comtat d'Ausona cap al segle XI i, posteriorment, cap al segle XIV, va comptar amb la protecció del rei Jaume II, que concedí una sèrie de privilegis al seu senyor, Arnau Messeguer. A finals del segle XV, el castell de l'Ofegat va ser comprat

per la baronessa de Soldevila i, a partir d'aquest moment, passà per moltes mans fins que l'any 1904 va ser agregat a la parròquia d'Altet.

OLINO, MOLÍ D'

De-molj olinu (1501), EST/2, p. 47v.

Etimologia: desconeguda.

OMS DE LA ROGA, PARTIDA DELS

Homs de-na Roga (1501), EST/2, p. 49.

Etimologia d'OMS: del llatí *ulmus*.

Etimologia de ROGA: desconeguda.

P

PALAFANGA, REC DE LA

Reg de la Palafanga (1704), EST/4, n. 1164-1175.

Etimologia: del llatí *pala* ('aixada, pala') i del també llatí *vanga*, de significat incert. PALAFANGA podria significar 'braçal de sèquia profund per escórrer l'aigua de prats humits o aiguamolls'.

Datat per primera vegada l'any 1624, el rec de la Palafanga podia deixar fluir l'aigua els dilluns i els dimecres, segons apunta l'historiador Josep Maria Segarra i Malla. L'any 1688, passa a tenir disponible l'aigua de diumenge a dimarts, de la mateixa manera que la sèquia de la Tanda. Aquest rec partia de la bassa del molí de les Planes.

PAS DELS MOSSOS, PARTIDA DEL

P<ar>tida del pas d-en mosos (1501), EST/1, p. 1v.

Etimologia de PAS: del llatí *passus, passus* ('pas, moviment de cada un dels peus del qui va d'una banda a l'altra').

Etimologia de MOSSOS: del castellà *mozo*, d'origen incert.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

PAS NOU

Pas-nou (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO, full annex.

Etimologia de PAS: del llatí *passus, passus* ('pas, moviment de cada un dels peus del qui va d'una banda a l'altra').

Etimologia de NOU: del llatí *novus, nova, novum*.

PAS DE VILAGRASSA, PARTIDA DEL

Lo pas de vilagrassa (1501), EST/1, p. 126.

Etimologia de PAS: del llatí *passus, passus* ('pas, moviment de cada un dels peus del qui va d'una banda a l'altra').

Etimologia de VILAGRASSA: del llatí vulgar *vila*, que prové del llatí *villa* ('masia, residència dels ambaixadors quan no eren admesos a Roma'), i del també llatí vulgar *grassus*, que prové del llatí *crassus, crassa, crassum* per influx de *grossus* ('gros, gruixut'). La segona part del mot també podria provenir de l'àrab clàssic *guiràs(a)* ('arbres').

PEDRA FINA, PARTIDA DE LA

E-p<arti>da [...] pedra fina (1501), EST/1, p. 16v.

Etimologia de PEDRA: del llatí *petra* ('roca'), que prové del grec *petra*.

Etimologia de FINA: probablement de *fidus* ('el que és perfecte', 'subtil i acabat').

PEDRA MONNERA

Rech de la pedra Munnera (1704), EST/4, n. 1176-1223.

Pedra Monera (1728), R1728, p. 8v.

Pedra Molnera (1728), R1728, p. 8v.

Pedra monnera (s. XIX), PEREZ dins d'APEO, full annex.

PEDRA MONNERA, REC DE LA

Etimologia de PEDRA: del llatí *petra* ('roca'), que prové del grec *petra*.

Etimologia de MONNERA: del llatí *molere* ('moldre'). MONNERA segurament prové de *molineria*, tot i haver patit una modificació prèvia al 1704 que l'ha fixat en aquesta forma.

Vegeu les entrades MULNERA, PARTIDA DE LA i PRESA DE LA MULNERA, PARTIDA DE LA.

PEDREGAL (VELL), EL

Pedregal (1501), EST/1, p. 3.

Lo pedregal Vell (1501), EST/3, p. 89.

Etimologia de PEDREGAL: del llatí *petra* ('roca'), que prové del grec *petra*.

Etimologia de VELL: del llatí vulgar *vetulus, vetula, vetulum*, diminutiu del llatí *vetus, veteris* ('vell').

El Pedregal se situa entre les viles de Tàrraga i del Talladell, més a prop d'aquesta darrera que de l'anterior, al peu del camí que porta a Cervera. L'abadia del Pedregal fou fundada cap al 1176 per la família dels Anglesola, però la comunitat decaigué durant el segle XVI. Josep Maria Segarra i Malla, en el primer volum de l'obra *Història de Tàrraga*, també fa constar que la primera donació reial a la comunitat es féu la diada de Sant Jordi de 1190. Actualment, el Pedregal compta amb una petita capella on es guarda la imatge romànica de la Mare de Déu de la Llet.

PEDREGALET, PARTIDA DEL

Lo pedregalet (1501), EST/1, p. 33.

Etimologia: del llatí *petra* ('roca'), que prové del grec *petra*.
Topònim relacionat amb l'entrada PEDREGAL (VELL), EL.

PEDRERA, PARTIDA DE LA

E-p<arti>da la-pedrera (1501), EST/1, p. 3.
Etimologia: del llatí *petra* ('roca'), que prové del grec *petra*.
De ben segur, tot i no constar en cap document consultat, d'aquesta partida s'extreia la pedra necessària per a les obres de construcció de la vila de Tàrrega i les poblacions veïnes.

PEIXERA (DE VILAGRASSA), PARTIDA DE LA

La pexera de Vilagrassa (1501), EST/2, p. 143v.
La Peixera (1664), TALL, s. p.
Partida de la Peixera (1821), APEO, p. 18v.
PEIXERA, CAMÍ DE LA
PEIXERA, CARRERÓ DE LA
PEIXERA, COLL DE LA

Etimologia de PEIXERA: del llatí *paxillus* ('pal petit'), diminutiu del també llatí *paxus* ('pal'). PEIXERA significa 'resclosa, barratge d'estaques, rama i pedres que serveix per desviar l'aigua d'un riu o xaragall cap a un canal o sèquia'.

Etimologia de VILAGRASSA: del llatí vulgar *vila*, que prové del llatí *villa* ('masia, residència dels ambaixadors quan no eren admesos a Roma'), i del també llatí vulgar *grassus*, que prové del llatí *crassus*, *crassa*, *crassum* per influx de *grossus* ('gros, gruixut'). La segona part del mot també podria provenir de l'àrab clàssic *guiràs(a)* ('arbres').

En el sentit del topònim, i segons el DIEC, una peixera és un «rec que pren l'aigua d'un riu o un estany». Segons l'historiador Segarra i Malla, al terme de Tàrrega n'hi va haver diverses, la primera de les quals s'anomenà del Talladell o del Pedregal i es construí l'any 1643.

PELAT, EL

Pesa del [...] Pelat (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí *pilus* ('pèl').

PELEGRINS, CAMÍ DELS

Camino dels Peregrinos (1850), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: del llatí *peregrinus*, derivat del llatí *peragraré* ('viatjar pel món, pels camps'), que prové del també llatí *ager* ('camp').

Possiblement s'anomenava d'aquesta manera el camí que seguien els peregrins de Sant Jaume, una ruta amb segles d'història que unia el centre d'Europa amb Santiago de Compostel·la. Encara avui dia, dins del casc urbà de Tàrrega, es

poden veure les fletxes grogues que indiquen el sentit correcte del camí.

PERCAMINS, PARTIDA DE

Percamins (1501), EST/2, p. 36.

Etimologia: del llatí i el llatí vulgar d'origen cèltic *parare camminus* ('llaurar els camins, femar-los, entrecavar i regar').

PERCAMPS, PARTIDA DE

E-p<ar>tida de percampus (1501), EST/1, p. 2.

E-p<ar>tida de percampis (1501), EST/1, p. 44v.

Percamps (1501), EST/3, p. 70.

Perquamps (1501), EST/3, p. 179.

PERCAMPS, TORRENT DE

Etimologia: del llatí *parare agros* o bé *parare campos* ('llaurar els camps, femar-los, entrecavar i regar').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull, que relaciona el topònim amb una població del Bages que rep el nom de Peracamps.

PERDIGUERS

Perdigs (1501), EST/3, p. 11v.

Etimologia: del llatí *perdix*, *perdicis* ('perdiu').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

PERE MOLA, CAMÍ DE

Camí de pere-mola (1501), EST/1, p. 40.

Camí de pere mola (1501), EST/3, p. 15.

PERE MOLA, SÈQUIA DE

Etimologia de PERE: del llatí *Petrus*, una derivació masculinitzada de l'arameu *kefas* ('pedra').

Etimologia de MOLA: del llatí *molere* ('moldre').

El topònim pot estar relacionat amb un nom propi, potser d'un terratinent o propietari, o amb una població de l'Alt Urgell que rep el nom de Peramola. Segons Albert Turull, és molt poc probable que el topònim faci referència a la localitat de Peramola, ja que la distància a què es troba de Tàrrega dificulta que s'hi relacionés un camí del terme.

PERIC, QUADRA DEL

La quadra de-n-al peric (1501), EST/2, p. 21.

Etimologia: del llatí *Petrus*, una derivació masculinitzada de l'arameu *kefas* ('pedra').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La

identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull, que creu que el topònim podria provenir d'un cognom.

PILARS (DE MONT-ROS), PARTIDA DELS

Los pilars de munros (1501), EST/2, p. 140.

Pilars (1704), EST/4, n. 623-736.

Etimologia de PILARS: del llatí *pila* ('pillar, columna', 'morter', 'tina o cup del batan').

Etimologia de MONTROS: del llatí *mons, montis* ('muntanya') i del també llatí *russus* ('rogenc, roig').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

PLA DE L'ESPINA, PARTIDA DEL

Lo pla de-la spina (1501), EST/2, p. 120.

Etimologia de PLA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia d'ESPINA: del llatí *spina* ('espina vegetal', 'espina de peix').

PLA DE LA MALLOLA (DE GEL), PARTIDA

Mallola de Gel (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO, full annex.

Mallola (1890), VID2 dins d'APEO, full annex.

Partida Pla de la Mallola (1997), CARR, p. 94.

Etimologia de PLA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de MALLOLA: del llatí *malleolus* ('martellet'), tot i que MALLOLA significa 'vinya, sarment de vinyes tallat en forma de martell o crossa, per plantar-lo'.

Etimologia de GEL: del llatí *gelu*.

Segons l'obra de Xavier Garcia, *Biografies de carrers*, l'any 1876 aquesta partida va donar nom a un carrer de la ciutat que prescindeix de la primera part del topònim (PLA DE LA).

PLA DELS MOLARS, PARTIDA DEL

Lo pla dels molas (1501), EST/1, p. 29.

Etimologia de PLA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de MOLARS: del llatí *molere* ('mol-dre').

Vegeu l'entrada MOLARS, PARTIDA DELS.

PLA D'EN PERELLÓ, PARTIDA DEL

Pla del-perelo (1501), EST/1, p. 5v.

Plans d-en Perello (1728), R1728, p. 208v.

Plà d-en Perelló (1728), R1728, p. 228v.

Pla d-en Perelló (1821), APEO, p. 29.

Pla d-en Perello (1821), APEO, p. 29v.

Part<id>^a. del Pla del Perelló (1821), APEO, p. 48.

Etimologia de PLA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de PERELLÓ: del llatí *Petrus*, una derivació masculinitzada de l'arameu *kefas* ('pedra').

PLA / PLANA DE LA SALA, PARTIDA DEL / DE LA

Pla de-la sala (1501), EST/1, p. 181v.

La plana de la sala (1501), EST/2, p. 3.

La plana de-la Sala (1501), EST/2, p. 121v.

PLANA DE LA SALA, SÈQUIA DE LA

Etimologia de PLA / PLANA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de SALA: del germànic *sal* ('edifici que consta només d'una gran peça de recepció').

PLA DE SANT PERE, PARTIDA DEL

Lo pla de-sens pere (1501), EST/1, p. 138v.

Etimologia de PLA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de PERE: del llatí *Petrus*, una derivació masculinitzada de l'arameu *kefas* ('pedra'). Partida ubicada al terme del Talladell.

PLANA, PARTIDA DE LA

La plana (1501), EST/2, p. 125v.

Etimologia: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

PLANA DE SANT JORDI, PARTIDA DE LA

La plana de-sens Jordi (1501), EST/2, p. 128.

Etimologia de PLANA: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de JORDI: del grec geo-ergon ('agricultor', 'el qui treballa la terra').

PLANES, PARTIDA DE LES

E·p<arti>da les planes (1501), EST/1, p. 6.

Etimologia: del llatí *planus, plana, planum* ('pla, planer').

PLANTADA DE LA BELLOGA

La plantada de-na belloga (1501), EST/1, p. 40v.

Etimologia de PLANTADA: del llatí *planta* ('vegetal', 'plançó o estaca per plantar').

Etimologia de BELLOCA: d'etimologia incerta, BELLOCA (que no BELLOGA) significa 'bastó llarg que en un extrem té com una maneta o recipient per aplegar la fruita en fer-la caure de les branques', segons Alcover i Moll.

PONT, PLANA DEL

De-la-plana del-pon (1501), EST/3, p. 7.

Etimologia: del llatí *pons, pontis*.

PONT NOU

Pont Nou (1728), R1728, p. 74.

Etimologia de Pont: del llatí *pons, pontis*.

Etimologia de Nou: del llatí *novus, nova, novum*.

PORQUERS, CAMÍ DELS

Camj de porces (1501), EST/1, p. 28v.

Etimologia: del llatí *porcus* ('porc').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original.

PORTAL DE LES ORELLES, PARTIDA DEL

Lo portal de-les oreles (1501), EST/2, p. 23v.

Etimologia de Portal: del llatí *porta* ('portal, porta gran').

Etimologia d'Orelles: del llatí *auricula*, diminutiu d'*auris* ('orella').

No hi ha constància de cap portal que rebés aquest nom a les muralles de Tàrrrega. Alguns dels portals de l'antiga vila closa, recollits en una obra de l'artista Josep Minguell inserida en el primer volum de la *Història de Tàrrrega*, són el d'en Falcó (o del Carme, o de Cervera), el de Santa Anna, el de Santa Maria, el d'Urgell, el de Sant Antoni, el de Sant Agustí, el de la Font, el de l'Abcurador (o de les Piques) i el d'Agoders.

POU, MAS DEL

Lo mas de pou (1501), EST/2, p. 92.

Etimologia: del llatí *puteus* ('sot, clot', 'pou').

POU DEL CARME, PARTIDA DEL

Lo pou del-carme (1501), EST/2, p. 35.

Etimologia de Pou: del llatí *puteus* ('sot, clot', 'pou').

Etimologia de Carme: del grec *kasma* ('abisme, avenc').

Vegeu l'entrada **CARME, HORT DEL (CONVENT DEL)**.

PRAT (DE DALT), PARTIDA DEL

Lo prat (1501), EST/1, p. 24.

Partida del Prat de Dalt (1728), R1728, p. 222.

PRAT, CARRERÓ DEL

Etimologia de Prat: del llatí *pratium*.

Etimologia de Dalt: del llatí *altus, alta, altum*.

Partida ubicada al terme del Mor, segons les fonts documentals consultades.

PRAT DE VENDRELL, PARTIDA DEL

Prat de Vendrel (1501), EST/1, p. 32.

Etimologia de Prat: del llatí *pratium*.

Etimologia de Vendrell: d'origen incert.

Segons Segarra i Malla, l'antic nom del mas de Colom era mas de Vendrell, per la qual cosa seria fàcil deduir que el topònim de l'entrada podria ser un terreny, un prat, concretament, ubicat en les immediacions de l'esmentat mas.

PREIXANA, CAMÍ DE

Prexana (1446), PER/4, s. p.

Camj de-prexana (1501), EST/1, p. 1v.

Etimologia: del llatí (*villa*) *prisciana*, derivat del també llatí *priscus* ('antic, primitiu, preterit'), directament o per mitjà de *priscius*.

Tot i aparèixer documentada ja l'any 1082, la localitat de Preixana, que conserva restes del castell, va créixer gràcies a les repoblacions del segle XII. El monestir de Vallbona de les Monges va ser propietari de la vila fins a la caiguda de l'Antic Règim. Dins del seu terme s'hi troben l'ermita i el parc de Montalbà, indret tradicional d'aplecs i trobades socials i familiars. A més, compta amb una antiga capella del segle XV consagrada a sant Llorenç que, avui dia, fa les funcions de casa de cultura.

PRESA DE LA MULNERA, PARTIDA DE LA

La presa de-na mulnera (1501), EST/1, p. 126.

PRESA DE LA MULNERA, SÈQUIA DE LA

Etimologia de Presa: del llatí *pressum*, participi de *premere* ('pitjar, estrènyer').

Etimologia de Mulnera: probablement del llatí *molere* ('moldre'). **MULNERA** segurament prové de *molineria*, tot i haver patit una modificació prèvia al 1501 que l'ha fixat en aquesta forma. Caldria vincular aquesta partida amb la que consta a l'entrada **MULNERA, PARTIDA DE LA**.

PREVERES, COMA DELS

Coma dels preveres (1501), EST/3, p. 76.

Etimologia: del llatí tardà *presbyter, presbyteri*, que prové del grec *presbuteros* ('més vell'), comparatiu del també grec *presbuz* ('vell, ancià').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

PUIGCONILL, PARTIDA DE

Ep<arti>da puigconjl (1501), EST/1, p. 12.

Puigconyll (1501), EST/1, p. 127.

A-pug conjll (s. XVI), desconegut dins d'EST/1, full annex.

De-puig conjll (1501), EST/2, p. 2v.

Puigconill (1704), EST/4, n. 737-791.

PUIGCONILL, CARRERÓ DE

Etimologia: del llatí *podium* ('parapet prominent entorn de l'amfiteatre', 'repisa', 'eminència en el

terreny, 'puig, turó'), que prové del grec *podoz* ('peu'), i del també llatí *cuniculus* ('conill, 'lludri-guera, galeria subterrània'), d'origen possiblement iber.

PUJOL FUGENT, PARTIDA DEL

E-p<arti>da [...] pugol-fugens (1501), EST/1, p. 11.

E-partida [...] pugol fugent (1501), EST/1, p. 14v.

Pugol fogins (1501), EST/2, p. 7.

Etimologia de PUJOL: del llatí *postea*.

Etimologia de FUGENT: probablement del llatí *fugere* ('fugir').

Partida situada al terme del Talladell.

PUJOL PRINYOR, CAMÍ DEL

Camj [...] a-pigol prinyor (1501), EST/1, p. 15.

Etimologia de PUJOL: del llatí *postea*.

Etimologia de PRINYOR: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

Q

QUADRA, CAMÍ DE LA

Camj [...] a-la quadra (1501), EST/1, p. 7.

La quadra dels solsones (1501), EST/1, p. 16v.

QUADRA (DEL SOLSONES), TERME DE LA

Etimologia de QUADRA: del llatí *quadra* ('peça quadrada').

Etimologia de SOLSONES: de l'ibèric *celso*, *celsonis*. La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació fou possible gràcies a la col·laboració de Pablo Carbajo.

R

RAFOLS, PARTIDA DELS

Los rafols (1501), EST/1, p. 82.

Los Rafols (1501), EST/1, p. 82v.

RAFOLS, CAMÍ DELS

Etimologia: de l'àrab *rahl*, que en àrab vulgar era *rahāl* ('lloc on es fa parada en un camí', 'campament', 'pleta, jaça').

RAVAL

Arrabal (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

Etimologia: de l'àrab hispànic *rabād*, que en àrab clàssic era *rābad*.

De ben segur, denominació de l'extensió de cases que sobresortien de les muralles de Tàrrrega seguint el camí de Cervera. Avui dia, aquest antic raval s'estructura al voltant d'un carrer que, seguint el traçat de l'antiga carretera N-II, rep el nom complet de Raval del Carme.

REC, SÈQUIA DEL

Siquia del-reg (1501), EST/1, p. 117.

Etimologia: del llatí *rigare* ('regar, mullar').

RECTORIA, HORT DE LA

L'ort de la Rectoria (1501), EST/1, p. 149v.

Etimologia: del llatí *rectore* ('que regeix').

REGUER

Reger (1501), EST/1, p. 1v.

Reguer (1704), EST/4, n. 815-860.

REGUER, CAMÍ DEL

Etimologia: del llatí *rigare* ('regar, mullar').

Topònim popular en referència al riu Ondara, que neix al segarrenc terme de Talavera, passa per Sant Antolí i Cervera, entra a l'Urgell per la zona del Talladell, travessa el centre urbà de Tàrrrega i després de Vilagrassa i d'Anglesola i es perd entre els regadius de l'Urgell, segons la *Gran geografia comarcal de Catalunya*. La grafia d'aquest topònim pot variar entre REGUER i REGUÉ; malgrat tot, en aquest treball s'ha optat per la grafia acabada en *r* perquè és la més moderna que podem trobar en les fonts documentals consultades.

REGUER MAJOR, EL

Lo reger maior (1501), EST/1, p. 40v.

Etimologia de REGUER: del llatí *rigare* ('regar, mullar').

Etimologia de MAJOR: del llatí *major*, *majoris* ('més gran'), comparatiu de *magnus* ('gran').

Topònim necessàriament relacionat amb l'entrada anterior, segurament per referir-se a un eixamplament del riu popularment conegut com a Reguer al seu pas per alguna partida del terme de Tàrrrega.

REGUER DE PERCAMPS, EL

Lo reger de percampis (1501),

EST/1, p. 73v.

Lo reger de percampis (1501), EST/2, p. 3.

Etimologia de REGUER: del llatí *rigare* ('regar, mullar').

Etimologia de PERCAMPS: del llatí *parare agros* o bé *parare campos* ('laurar els camps, femarlos, entrecavar i regar').

Topònim necessàriament relacionat amb l'entrada REGUER, segurament per referir-se al riu popularment conegut com a Reguer al seu pas

per la partida de Percamps. D'altra banda, seria possible que un rierol o regueró que passava per la partida de Percamps acabés rebés el sobrenom de *reguer* per la similitud o l'associació d'idees respecte a l'autèntic Reguer, el riu Ondara.

RIAMBAU, PARTIDA DEL

Riambau (1501), EST/1, p. 32v.
Partida del Riambau (1728), R1728, p. 238.

RIAMBAU, CAMÍ DEL

Etimologia: de l'antropònim germànic *Raginbald*. Segons el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Alcover i Moll, el topònim RIAMBAU és sinònim de 'cementiri' a Tàrraga.

El topònim podria provenir d'un antropònim medieval d'origen germànic, *Raginbald*, i, posteriorment, va batejar una plaça (segons Xavier García, *Biografies de carrers*) i també el primer polígon industrial de Tàrraga, situat a l'est, a la sortida de la ciutat en direcció a Cervera i adjunt al cementiri.

RIERA, BALÇ DE LA

Bals de Riera (1704), EST/4, n. 538-574.
Etimologia: del llatí *rivus* ('rec, rierol'). RIERA significa 'corrent d'aigua més important que un torrent i menys que un riu'.

ROCA, COMA DE LA

Coma de roqua (1501), EST/2, p. 36.
Etimologia: d'origen preromà, però d'etimologia desconeguda.
La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

S

SALA, PARTIDA DE LA

Trilla de sala (1501), EST/2, p. 94v.
La Sala (1501), EST/2, p. 137v.

SALA, TRILLA DE LA

Etimologia: del germànic *sal* ('edifici que consta només d'una gran peça de recepció').

SALINES, PUIG DE LES

Puig de les salines (1501), EST/2, p. 13v.
Etimologia: del llatí *sal*, *salis*.

SALNAY, HORT DE

L-ort de salnay (1501), EST/2, p. 173.
Etimologia: desconeguda.

SANT AGUSTÍ, PARTIDA DE

Partida de San Agustí (1728), R1728, p. 33v.
Partida de St Agostí (1728), R1728, p. 35v.
Hort Agustí (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.
Partida de S. Agustín (1821), APEO, p. 4v.
Partida de San Agustín (1821), APEO, p. 32.

SANT AGUSTÍ, HORT DE

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus*, *sancta*, *sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'AGUSTÍ: del llatí *Augustinus*, derivat d'*Augustus* ('solemne, consagrat, venerable').

Josep Maria Segarra i Malla afirma que el monestir o convent de Sant Agustí va ser fundat entre els segles XIII i XIV pels minorets, també anomenats frares menors. Després de diverses dificultats econòmiques i tècniques, els fundadors abandonaren el temple i els agustins en prengueren possessió. Segarra i Malla també fa referència a un portal que rebia el mateix nom, una de les portes de l'antiga muralla de la vila, on hi havia una creu que desaparegué l'any 1644.

SANT ANTONI, PARTIDA DE

Orta de-sent Antonj (1501), EST/1, p. 6.
La orta de Sens Antonj (1501), EST/1, p. 14.
Al-molj de-sens Anthonj (1501), EST/1, p. 39.
L-orta de Sent/anthony (1501), EST/3, p. 15v.
Moli de Sent anthó (1501), EST/3, p. 15v.
Partida de la Orta San Antoni (1728), R1728, p. 19v.
Horta del Antoni (1728), R1728, p. 19v.
Partida de les eras de San Antoni (1728), R1728, p. 29v.
Heras de S Antoni (1728), R1728, p. 29v.
Partida de la horta de Sant Antoni (1728), R1728, p. 318v.
Heral de S. Antoni (s. XIX), PEREZ dins d'APEO, full annex.
Partida del heral de San Anton (1821), APEO, p. 9.

SANT ANTONI, ERES DE

SANT ANTONI, HORTA DE

SANT ANTONI, MOLÍ DE

SANT ANTONI, SÈQUIA DEL MOLÍ DE

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus*, *sancta*, *sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ANTONI: del llatí *Antonius* ('que planta cara a l'adversari').

Segons conta la tradició targarina, a principis del mes d'abril de 1650, uns operaris intentaven enterrar una víctima de la pesta en l'església de Sant Antoni quan es trobaren amb un terra tan dura, tan forta, que esdevenia impracticable per al seu ofici. Els enterramorts van decidir provar-ho davant de l'altar, on es trobaren amb grata sorpresa una terra més tova i una imatge religiosa que, en aparèixer als seus ulls, féu tocar soles totes les

campanes de l'església. Aquesta és la llegenda del Sant Crist Trobat, datat d'entre els segles XII i XIII i que avui dia s'exposa en la dita església, després d'un acurat procés de restauració.

SANT DONAT, PARTIDA DE

Sens-danat (1501), EST/1, p. 12v.

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de DONAT: desconeguda.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. Segarra i Malla documenta aquest topònim al segle XVI, a partir del nom d'un santuari on s'acostumava a anar en romiatge per tal de demanar pluja.

SANT ELOI, PARTIDA DE

Sera de-sent aloy (1501), EST/1, p. 5v.

Serra de Sans Aloy (1704), EST/4, n. 509-517.

Partida de Sant Aloy (1728), R1728, p. 54v.

Partida de St Aloy (1728), R1728, p. 54v.

Partida de San Aloy (1728), R1728, p. 188v.

Partida de S. Eloy (1821), APEO, p. 6v.

Partida de San Eloy (1821), APEO, p. 27.

SANT ELOI, SERRA DE

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia d'ELOI: d'*Eloy*, forma francesa d'*Eli-gius*.

Serra situada al nord-oest de la ciutat de Tàrrrega, molt propera al castell del Mor i un dels símbols actuals més reconeguts de la vila. El santuari que s'alça al seu cim, a 410 msnm, fou fundat per l'argenter Simó Canet (o Comet) l'any 1248; l'església, d'altra banda, fou construïda l'any 1728 i restaurada l'any 1876. Si bé al segle XVII el tossal s'usava per treure grava, ja que la vegetació hi era escassa, la serra va ser repoblada per pins i d'altres espècies d'arbres i arbustos a principis del segle XX, quan l'any 1908 s'encomanà a l'enginyer Tomàs Pera el projecte. Bona part de la responsabilitat d'aquesta repoblació va ser dels Amics de l'Arbre, una associació ciutadana fundada el 1913 i que encara avui s'encarrega de la gestió del parc de Sant Eloi i té cura de la vegetació, l'ermita i els béns culturals de la zona. L'erudit Joan Tous i Sanabra va publicar, l'any 1990, *El llibre de la serra de Sant Eloi de Tàrrrega*, un estudi que narra la història dels Amics de l'Arbre i la repoblació de la serra.

SANT JAUME, CORRAL DE

Coral-de sent jaume (1501), EST/2, p. 22.

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de JAUME: de l'hebreu, com a modernització de *Jacob*.

SANT JOAN, PARTIDA DE

E-p<arti>da [...] Sens Joan (1501), EST/1, p. 146.

Epar<tida> dan'all Sans Joan (1501), EST/1, p. 198.

Rech de Sant Juan (1704), EST/4, n. 1120-1134.

Partida de San Joan (1728), R1728, p. 41v.

Partida de S. Juan (1821), APEO, p. 4.

SANT JOAN, REC DE

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de JOAN: de l'hebreu *Johanan* o *Johannes*.

SANT MARTÍ, CAMÍ DE

Camins de [...] Sant Martí (1704), EST/4, n. 902-922.

Etimologia de SANT: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de MARTÍ: del llatí *Martinus*, relatiu al martell.

Sant Martí de Maldà és una localitat situada a la vall del Corb bastida, segurament, a partir de la veïna població de Maldà. L'any 1365 ja ofereix proves de la seva existència com a localitat sota la jurisdicció de la baronia de Maldà. El camí que consta en aquesta entrada podria tenir un traçat similar a l'actual carretera que uneix Tàrrrega amb Sant Martí de Maldà, tot travessant la serra dels Molars.

SANTA CLARA, PARTIDA DE

Seta Clara (1501), EST/2, p. 104.

Senta Clara (1501), EST/3, p. 13v.

Senta Clara (1501), EST/3, p. 156.

Partida de Sta Clara (1728), R1728, p. 2.

Partida de S^a Clara (1728), R1728, p. 46v.

SANTA CLARA, TRILLA DE

Etimologia de SANTA: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de CLARA: del llatí *clarus* ('il·lustre'). Vegeu l'entrada MONESTIR DE SANTA CLARA, PARTIDA DEL.

SANTA MARIA, VINYA DE

La vina de-senta marja (1501), EST/2, p. 18v.

Etimologia de SANTA: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de MARIA: de l'hebreu *Miryam*, d'origen incert i cercat en *Mara* ('ésser contumaç') i en l'egipci *Mrym* ('estimada d'Ammó').

SANTES CREUS, HORT DE LES

L-ort de sentes creus (1501), EST/2, p. 44v.

SANTES CREUS, TRILLA DE

Etimologia de SANTES: del llatí *sanctus, sancta, sanctum* ('sagrat, inviolable').

Etimologia de CREUS: del llatí *crux, crucis*.

SAULONAR, PARTIDA DEL

Lo saulonar (1501), EST/2, p. 188.

Etimologia: del llatí *sabulo, sabulonis* ('arena grossa', 'mena de graveta').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

SENYORA, HORT DE LA

L-ort de-na cenjora (1501), EST/1, p. 166.

Etimologia: del llatí *senior, senioris* ('més vell'), comparatiu de *senex* ('vell').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

SERRA, PARTIDA DE LA

E-p<arti>da la Sera (1501), EST/1, p. 84v.

Etimologia: del llatí *serra*.

SERRA DEL MAS D'EN BRAYA, PARTIDA DE LA

La-sera del-mas de braius (1501),
EST/2, p. 146.

Etimologia de SERRA: del llatí *serra*.

Etimologia de MAS: del llatí *remanere* ('romandre'), derivat de *manere* ('restar, quedar-se'). *MAS* significa 'casa de camp i de conreu', significat proper al del llatí *mansum* ('lloc d'estada o residència').

Etimologia de BRAYA: del llatí *Braius*.

SESCA, VINYA DE

Viña de Sesca (1850), VID1 dins d'APEO,
full annex.

Etimologia: segurament diminutiu de *Francesca*, d'origen italià.

SÍNIA, HORT DE LA

Hort de la Sínia (1850), RMJ2 dins d'APEO,
full annex.

Etimologia: de l'àrab *sāniya* ('aixecar aigua d'un pou' o bé 'molí'), derivat de l'arrel *s-n-w* ('regar').

SINOGA, PARTIDA DE LA

La Sinoga (1501), EST/1, p. 45.

SINOGA, SÈQUIA DE LA

Etimologia: del llatí *synagoga*, que prové del grec *sunagogh* ('reunió, lloc de reunió').

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. El

terme *sinoga* podria provenir de *sinagoga*, tot i haver patit una modificació prèvia al 1501 que l'ha fixat segons aquesta forma. Josep Maria Segarra i Malla també dóna a conèixer una sèquia que duu el mateix nom, en el seu llibre *Història de Tàrraga*.

SOLÉ (D'ESPINA), PLA DEL

Pla de Solé de Espina (1850), VID1 dins d'APEO, full annex.

Pla del Solé (1890), VID2 dins d'APEO,
full annex.

Etimologia de SOLÉ: del llatí *solarium* ('pis, sòl d'un habitatge'), que prové de *solum* ('base, fons' o bé 'terra en què es viu').

Etimologia d'ESPINA: del llatí *spina* ('espina vegetal', 'espina de peix').

Caldria vincular aquest topònim amb l'entrada *ESPINA, L'*.

T

TALLADELL, TERME DEL

Tallatell (1402), PER/2, s. p.

Camj [...] taladel (1501), EST/1, p. 3.

Terme del Taladell (1501), EST/1, p. 14v.

Terme del taladel (1501), EST/3, p. 1v.

TALLADELL, CAMÍ DEL

TALLADELL, HORTA DEL

TALLADELL, PLA DEL

Etimologia: d'origen desconegut, significa 'paratge escarpat i penyalós'.

Població agregada al municipi de Tàrraga, molt propera al seu nucli urbà. Se suposa que restà emmurallat fins al segle XVIII, però la gran empenya demogràfica d'aquest segle va promoure una gran expansió del poble. És segur que fou habitat des de l'època dels ibers i ocupat pels àrabs, fins que Ramon Berenguer I el reconquerí a principis del segle XI i el cedí, l'any 1067, a Ramon Guifré de Vilamur. En el seu terme compta amb l'ermita del Pedregal i l'església parroquial de Sant Pere, del segle XVII.

TANDA, SÈQUIA DE LA

Sequia de la tanda (1704), EST/4,
n. 1065-1119.

Etimologia: probablement de l'àrab *tanzim* ('disposició en ordre, en sèrie', 'arranjament, regulació'), que en àrab vulgar era *tānden*. Del plural de l'àrab vulgar, *tāndes*, s'extragué posteriorment el singular *tānda* en substitució de *tānden*.

Aquesta sèquia travessava diagonalment l'actual plaça del Carme durant el segle XVII, segons Segarra i Malla. En la *Història de Tàrraga*, l'historiador explica que aquesta sèquia podia rebre també el nom de sèquia de la Vila, de la mateixa manera que una variant de la sèquia de les Canals.

TERRÉS, PARTIDA DELS

Los terres (1501), EST/1, p. 12v.

A-la tares (1501), EST/1, p. 203.

Partida dels Terrès (1728), R1728, p. 81.

Viña dals Terrés (s. XIX), desconegut dins d'APEO, full annex.

TERRÉS, CARRERÓ DELS

TERRÉS, SÈQUIA DELS

TERRÉS, VINYA DELS

Etimologia: del llatí *terra*.

Josep Maria Segarra i Malla usa en alguna ocasió la forma TERRÉS per referir-se a aquesta partida. En el present treball també s'ha optat per aquesta forma, ja que segons les fonts documentals consultades és la més moderna.

TORRE D'EN SENANGA, CAMÍ DE LA

Camj [...] d-la-tore-d-en senanga (1501), EST/1, p. 170v.

Etimologia de TORRE: del llatí *turris*.

Etimologia de SENANGA: desconeguda.

TORRES, ERA DE

Hera de Torres (1672), TALL, s. p.

Etimologia: del llatí *turris*.

TOSSAL DE LA CALAFA, PARTIDA DEL

Tosal de-na calafa (1501), EST/1, p. 48.

Lo tosal de-na calaffa (1501), EST/2, p. 99v.

Partida del Tossal de la Calafa (1728), R1728, p. 175v.

Etimologia de TOSSAL: del preromà hispànic *taucia*.

Etimologia de CALAFA: probablement de l'àrab vulgar *Khalāfo Hālaf*, un antropònim que també podria significar 'gos'. El topònim CALAFA deriva molt possiblement de l'antropònim *Calaf*, ja que podria ser-ne la forma femenina.

TOSSAL ROIG, PARTIDA DEL

Lo tosal roig (1501), EST/1, p. 21.

Etimologia de TOSSAL: del preromà hispànic *taucia*.

Etimologia de Roig: del llatí vulgar *ruiu*, derivat del llatí *rubeus* ('rogenc, roig').

TRILLA, (HORT DE LA)

Troya (1501), EST/1, p. 3.

La trilla (1501), EST/1, p. 159.

La-trjlla (1501), EST/2, p. 144v.

Tulla (1501), EST/3, p. 15v.

Etimologia: del llatí *trichila* ('emparrat' o bé 'teixits de tiges embrancades'). TRILLA significa 'parrral, horta de parres'.

La grafia d'aquest topònim no es mostra excessivament llegible en el document original. La

identificació del topònim fou possible gràcies a la col·laboració del doctor Albert Turull.

U

URGELLA, COLL DE LA

Coll de la Urgella (1501), EST/1, p. 35v.

Coll de-la Urgella (1704), EST/4, n. 737-791.

URGELLA, CAMÍ DEL COLL DE LA

Etimologia: de l'iberobasc *ur* ('aigua'), amb l'element sufixal *-gi* de proximitat. D'aquí prové URGELL, que significa 'el poblat vora l'aigua, vora el riu'.

URGELLET, RASER D'

Raser de Urgellet (1501), EST/3, p. 19.

Raser de Urgelet (1501), EST/3, p. 21.

Etimologia: de l'iberobasc *ur* ('aigua'), amb l'element sufixal *-gi* de proximitat. D'aquí prové URGELL, que significa 'el poblat vora l'aigua, vora el riu'.

La denominació actual més correcta pel que fa a aquest topònim potser seria *raseret* en lloc de la que apareix en l'entrada. Mentre que un *raser* és actualment un nivell (segons el DIEC), el terme *raseret* significa 'caminoi o viarany, camí estret'. Segarra i Malla notifica també l'existència d'un portal anomenat d'Urgell o d'Urgellet, una de les portes de l'antiga muralla des de la qual sorgia el raseret que duia el mateix nom. A més, les fonts documentals confirmen l'existència d'un carrer dins de la vila amb el mateix nom, de ben segur el que entrava de la portalada cap a l'interior del nucli urbà.

V

VALLBONA, CAMÍ DE

Cami de Vall bona (1704), EST/4, n. 861-901.

Etimologia: del llatí *ualles, uallis* i del també llatí *bonus, bona, bonum*.

El monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges va ser fundat per Ramon de Vallbona sota la regla de sant Benet. La primera notícia que se'n té data del segle XII, concretament de l'any 1153, quan encara era una agrupació mixta. Un quart de segle més tard, la comunitat masculina es trasllada al monestir de Montsant i les monges restants passen a formar part de l'orde del Cister. La prosperitat del monestir permet la fundació de cenobis arreu de les terres lleidatanes, d'entre els quals cal destacar el monestir del Pedregal, situat entre Tàrrrega i el Talladell. Actualment, la localitat i el monestir de Vallbona de les Monges són un punt clau de la ruta del Cister, que darrerament s'ha beneficiat d'un interès institucional per potenciar-la turísticament i cultural.

VALLMAJOR, PARTIDA DE

- Vall maior (1446), PER/4, s. p.
 Valmaior (1501), EST/1, p. 2.
 Balmaior (1501), EST/3, p. 24.
 Partida de Vallmajor (1704), EST/4,
 n. 902-922.
 Vallmajó (1728), R1728, p. 134v.
 Partida de Vallmajo (1728), R1728, p. 142v.
 Ballmajo (1890), VID2 dins d'APEO,
 full annex.

VALLMAJOR, COLL DE
 VALLMAJOR, PEIXERA DE
 VALLMAJOR, REC DE
 VALLMAJOR, SÈQUIA DE

Etimologia: del llatí *ualles*, *uallis* i del també llatí *maior*, *maius*, comparatiu de *magnus*, *magna*, *magnum* ('gran, gros, ampli').

En la *Història de Tàrraga* de Josep Maria Segarra i Malla, en referència a unes noves ordenacions sobre els recs de la ciutat, consta la sèquia de Vallmajor, que presumiblement regava la partida del mateix nom. Tot i això, l'historiador usa en alguna ocasió la forma VALLMAJÓ per referir-se a aquesta partida.

VERDÚ, TERME DE

- Verdu (1446), PER/4, s. p.
 Camí de Verdú (1728), R1728, p. 63.

VERDÚ, CAMÍ DE

Etimologia: probablement del cèltic *Virodunum*, en què l'element *dunum* significa 'fortalesa'.

La vila de Verdú és situada al sud-est de la comarca de l'Urgell, a aproximadament cinc quilòmetres de Tàrraga.

VIDAL, TORRE DEL

- Torra del Vidal (1890), VID2 dins d'APEO,
 full annex.
 An-vidal (s. XIX), VID3 dins d'APEO,
 full annex.

VIDAL, VINYA DEL

Etimologia: del llatí *uitalis*, que significa 'que té vida, vital'.

VILA, SÈQUIA DE LA

- La-siquia-de-la-villa (s. XVI), desconegut
 dins d'EST/1, full annex.
 La-siquia-de-la-vila (s. XVI), desconegut
 dins d'EST/1, full annex.
 Sequia-de-la-Vila (s. XVII), TALL, s. p.

Etimologia: del llatí vulgar *vila*, que prové del llatí *villa* ('masia, residència dels ambaixadors quan no eren admesos a Roma').

Una de les primeres sèquies de Tàrraga, documentada ja l'any 1444. Segons es dedueix dels estudis de Segarra i Malla, era un variant de la sèquia de les Canals, tot i que no és prou aclaridor si aquesta denominació també era compartida per altres sèquies, o simplement trams

de sèquies, que passaven per l'interior del recinte emmurallat de Tàrraga.

VILAGRASSA, CAMÍ DE

- Lo pas de-bilagrada (1501), EST/1, p. 40.
 Lo pas de-vilagrada (1501), EST/3, p. 13.
 Camj [...] a-vilagrassa (1501), EST/3, p. 15.
 Vilagrassa (1704), EST/4, n. 1019-1064.

VILAGRASSA, PAS DE
 VILAGRASSA, PEIXERA DE

Etimologia: del llatí vulgar *vila*, que prové del llatí *villa* ('masia, residència dels ambaixadors quan no eren admesos a Roma'), i del també llatí vulgar *grassus*, que prové del llatí *crassus*, *crassa*, *crassum* per influx de *grossus* ('gros, gruixut'). La segona part del mot també podria provenir de l'àrab clàssic *guiràs(a)*, que significa 'arbres'.

La localitat de Vilagrassa se situa a dos quilòmetres a l'est de Tàrraga, al peu de l'antiga carretera N-II en direcció a Lleida. Tot i les reduïdes dimensions de la vila, el terme municipal comprèn els antics termes de Montalbà, Montperler i el Mas d'Estadella. Segons conta Josep Maria Segarra i Malla en el primer volum de l'obra *Història de Tàrraga*, en el passat, la relació entre els seus habitants i els de Tàrraga i els d'Anglesola va ser plena d'incidents des que Alfons I fundà la vila l'any 1185.

VILANOVA, PARTIDA DE LA

- La-siquia-de-vilanova (1501), EST/1, p. 98.
 L-ort-de-na-Vila-nova (1501),
 EST/1, p. 126.
 Bilanova (1501), EST/3, p. 63.
 Vila Nova (1704), EST/4, n. 1361-1374.
 Part<id>^a. de la Vila nova (1821),
 APEO, p. 48.

VILANOVA, CAMÍ DE
 VILANOVA, HORT DE LA
 VILANOVA, SÈQUIA DE

Etimologia: del llatí vulgar *vila*, que prové del llatí *villa* ('masia, residència dels ambaixadors quan no eren admesos a Roma') i del llatí *novus*, *nova*, *novum*.

En la *Història de Tàrraga* de Josep Maria Segarra i Malla, en referència a unes noves ordenacions sobre els recs de la ciutat, consta la sèquia de Vilanova, que presumiblement regava la partida del mateix nom.

VINYA GRAN

- Viña-gran (s. XIX), RMJ1 dins d'APEO,
 full annex.

Etimologia de VINYA: del llatí *uinetum*, *uineti* ('vinyar, vinyet, vinya').

Etimologia de GRAN: del llatí *maior*, *maius*, comparatiu de *magnus*, *magna*, *magnum* ('gran, gros, ampli').

Nota final i agraïments

Pràcticament tota la informació etimològica s'ha extret de les obres *Onomasticon Cataloniae* i *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines, i el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll. Les informacions complementàries s'han extret d'obres molt diverses citades en l'apartat bibliogràfic. Totes les fonts documentals antigues que consten en aquest article es poden trobar a l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega.

Agraïments al doctor Albert Turull, professor d'onomàstica de la Universitat de Lleida, pels consells i la supervisió d'aquest recull de toponímia documental de Tàrrrega; als senyors Gener Gonzalvo i Pablo Carbajo, exdirector i director de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega, respectivament, per la paciència a l'hora de cercar els documents requerits pels fons de la institució targarina, i al senyor Jaume Espinagosa, director del Museu Comarcal de l'Urgell, per les recomanacions bibliogràfiques.

Bibliografia

- ALBAIGES, Josep Maria. *Diccionari de noms de persona i llur significat*. Barcelona: Edicions 62, 1991.
— *Diccionari dels noms de noi*. Barcelona: Edicions 62, 1998. (El Cangur; 187)
— *Diccionari dels noms de noia*. Barcelona: Edicions 62, 1999. (El Cangur; 186)
- ALCOVER, Antoni Maria, MOLL, Francesc de Borja. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Moll, 1985.
- AMIGÓ, Ramon. *Introducció a la recerca de toponímia i antroponímia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999. (Biblioteca Serra d'Or; 222).
- BALAÑA, Pere. *Els noms de lloc de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1989. (Població i territori; 5)
- BOFARULL, Manuel. *Origen dels noms geogràfics de Catalunya*. Barcelona: Millà, 1991. (Biblioteca Vell i Nou; 30)
- COROMINES, Joan. *Estudis de toponímia catalana*. Barcelona: Barcino, 1965-1970. (Biblioteca Filològica Barcino; s. n.)
— *Onomasticon Cataloniae*. Barcelona: Curial, 1994.
— *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial, 1980.
Diccionari etimològic. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1996. (Diccionaris complementaris; 4)
- ELIAS, Jordi. *Tàrrrega o Tarraha segons els àrabs*. Barcelona: CIRC, 1968. (Pobles, viles i ciutats; 4)
- GARCIA, Xavier. *Biografies de carrers: Materials per a l'estudi de la toponímia urbana de Tàrrrega*. Tàrrrega: Ajuntament de Tàrrrega, 1997 (Natan Estudis; 9).
- Gran geografia comarcal de Catalunya*. Vol. IX. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana, 1984, p. 138-188.
- Gran geografia comarcal de Catalunya*. Vol. X. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana, 1994, p. 141-255.
- Història gràfica de Tàrrrega: El segle de la modernització (1890-1997)*. Tàrrrega: Ajuntament de Tàrrrega, 1997.
- MORAN, Josep, RABELLA, Joan A. *Diccionari etimològic manual*. Barcelona: Edicions 62, 1999. (El Cangur; 269)
- MOREU-REY, Enric. *Els nostres noms de lloc*. Palma de Mallorca: Moll, 1999.
- PONS, Lluís. *Notícia d'Agramunt*. Lleida: Diputació de Lleida, 1990. (Viles i ciutats; 5)
- SEGARRA I MALLA, Josep Maria. *Història de Tàrrrega amb els seus costums i tradicions*. Vol. I: *Segles XI-XVI*. Tàrrrega: Museu Comarcal de Tàrrrega, 1984.
— *Història de Tàrrrega amb els seus costums i tradicions*. Vol. II: *Segles XVI-XVIII*. Tàrrrega: Museu Comarcal de Tàrrrega, 1987.
— *Història de Tàrrrega amb els seus costums i tradicions*. Vol. III: *Segles XVIII-XX*. Tàrrrega: Museu Comarcal de Tàrrrega, 2005.
- TURULL, Albert. *Els topònims de la Segarra*. Cervera: Centre Municipal de Cultura, 1991. (Estudis i investigacions; 1)

